

Gymnasieelevers attityder till jobb inom skogsbranschen

Attitudes among upper secondary school students towards jobs within the forestrysector

Sandra Abrahamsson & Viktor Nilsson

**Arbetsrapport 23 2014
Examensarbete 15hp G2E
Jägmästarprogrammet**

**Handledare:
Anders Lindhagen**

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för Skogens biomaterial och teknologi
S-901 83 UMEÅ
www.slu.se/sbt
Tfn: 090-786 81 00
Rapport från Institutionen för skogens biomaterial och teknologi

Gymnasieelevers attityder till jobb inom skogsbranschen

Attitudes among upper secondary school students towards jobs within the forestrysector

Sandra Abrahamsson & Viktor Nilsson

Nyckelord: Marknadsföring, rekrytering, imageproblem, kunskapsnivå

Arbetsrapport 23 2014

Jägmästarprogrammet

EX0593, G2E, Kandidatarbete i skogsvetenskap med företagsekonomisk inriktning, 15hp

Handledare: Anders Lindhagen, Institutionen för skogens produkter och marknader

Examinator: Anders Roos, SLU, Institutionen för skogens produkter och marknader

Sveriges lantbruksuniversitet

Institutionen för skogens biomaterial och teknologi

Utgivningsort: Umeå

Utgivningsår: 2014

Rapport från Institutionen för skogens biomaterial och teknologi

Sammanfattning

Många skogsföretag är dåliga på att marknadsföra sig som arbetsgivare. Detta har lett till att de skogsjobb som finns är okända för många ungdomar, vilket leder till ett dåligt intresse och svårigheter att rekrytera till skogliga utbildningar.

Huvudsyftet med detta arbete är att belysa hur gymnasieungdomar ser på svenskt skogsbruk som en framtida arbetsgivare. Syftet är även att beskriva gemensamma nämnare för de ungdomar som kan tänka sig en skoglig bana. Detta i sin tur syftar till att ge underlag för effektivare informationsinsatser om det svenska skogsbruket i syfte att öka ungdomars vilja att söka sig till denna bransch.

Vi har gjort en fallstudie med en enkätundersökning i både Gävleborgs och Västerbottens län där en totalundersökning i en klass på fordonsprogrammet, naturvetenskapliga programmet, samhällsvetenskapliga programmet för respektive län gjorts. Teknikprogrammet samt naturbruksgymnasiet är enbart representerade i Gävleborgs län. Vi har även använt oss av en referensgrupp med Jägmästar- och Skogsmästarstudenter.

I vårt arbete har vi sett att det finns en stark koppling mellan ett skogligt intresse och naturlig anknytning till skogen i form av anhöriga som jobbar med skog och/eller skogsägande inom familjen samt fritidsintressen kopplat till skog. Gymnasieelevernas uppväxtplats verkar ha stark påverkan på huruvida de skulle kunna tänka sig att jobba med skog eller ej. En låg kunskapsnivå om skogssektorn kunde generellt ses hos gymnasieeleverna. Gymnasieeleverna efterfrågar marknadsföring från skogsnäringen själv i form av att få göra studiebesök eller få besök från skogsnäringen eller personer som går en skoglig utbildning i skolan.

Nyckelord: Marknadsföring, rekrytering, imageproblem, kunskapsnivå

Summary

Many forest companies are weak at marketing themselves as employers. This has led to that forest jobs are unknown to many young people, leading to a lack of interest and difficult recruitment for forestry education.

The main objective of this work is to highlight how high school students looking at Swedish forestry as a future employer. It also aims to describe the common denominator for those young people who would consider a forest career. This in turn aims to provide a basis for efficient information campaigns on the Swedish forestry in order to increase their willingness to enter this industry.

We have carried out a case study in the counties of Gävleborg and Västerbotten where surveys have been made in classes of the Vehicle Program, the Natural Science Program and the program of Social Science. The Technology Program along with the Natural resource Program, however, are only represented in the county of Gävleborg. Furthermore, a reference group of students from the Forestry University Program is included.

When performing our study, we found that people with an interest in forestry often already have relations to the forest. The latter mentioned was either due to family members owning land/forest or from family and friends having hobbies connected to nature and forest. The students in our survey seem to have been strongly influenced on whether or not they could see themselves working within the forestry industry depending on where and how they grew up. Generally, a relatively low level of knowledge was seen among the students.

High school students are demanding marketing from the forest industry itself in the form of study visits or obtain visit from people within the forestry to the school.

Keywords:Marketing, recruitment, image problems, knowledge

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	8
1.1. Skogsnäringens problem med arbetskraftförsörjning	8
1.2. Skogligt gymnasieval	9
1.3. Bristfällig marknadsföring	9
1. 4. Åtgärder och satsningar	10
1.5. Begränsningar i arbetet	11
1. 6. Syfte.....	11
1.6.1. Frågeställningar	11
1.6.2. Avgränsningar.....	12
2. Teori.....	13
2.1. Ungdomars övergångsperiod	13
2.2. Faktorer för utbildnings- och yrkesvalet	13
2.3. Arbetstillfredsställelse	14
2.4. Värderingar.....	16
3. Material och metod.....	17
3.1. Fallstudie	17
3.2. Enkät.....	17
3.3. Genomförandet.....	18
3.3.1. Beskrivning av urvalet	18
3.4. Bearbetning.....	24
4. Resultat.....	25
4.1. Vet gymnasieeleverna vad man egentligen kan arbeta med, om man jobbar i skogsbranschen?	26
4.2. Hur skiljer sig elever på olika uppväxtplats åt avseende sina attityder till att arbeta inom skogsbranschen?	30
4.3. Finns ett intresse hos gymnasieeleverna att ta del av mer information om skogsbranschen?.	31
4.4. Hur stor andel av gymnasieeleverna tror sig redan idag vara säker på vad de vill jobba med i framtiden?.....	32
4.5. Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen?	34
5. Diskussion.....	42
5.1. Kritisk granskning av eget material	42
5.2. Diskussion av resultat.....	43
5.2.1. Bakgrundsfaktorer	43

5.2.2. Vet gymnasieelever vad man egentligen kan arbeta med, om man jobbar i skogsbranschen?	43
5.2.3. Hur skiljer sig elever med olika uppväxtplats åt avseende sina attityder till att arbeta inom skogsbranschen?	44
5.2.4. Finns ett intresse hos gymnasieeleverna att ta del av mer information om skogsbranschen?	44
5.2.5. Hur stor andel av gymnasieeleverna tror sig redan idag vara säkra på vad de vill jobba med i framtiden?	44
5.2.6. Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen?	45
5.3. Jämförelse med andras resultat	46
5.4. Tillämpning av resultat samt vidare forskning	47
5.4.1. Tillämpning av resultat	47
5.4.2. Vidare forskning	47
5.5. Slutsats	48
Tillkännagivanden.....	49
Referenser	50
BILAGA 1	53
BILAGA 2	54
BILAGA 3	58
BILAGA 4	63

1. Inledning

Skogsnäringen utgörs av både skogsindustrin och skogsbruket och skapar sysselsättning åt 100 000 personer. Med alla underleverantörer inkluderade skapar skogsnäringen närmare 200 000 arbetstillfällen i Sverige (Skogssverige, 2014). Av världens export av papper, pappersmassa och sågade trävaror, så ligger Sverige på tredje plats (Skogsindustrierna, 2014a). I fem av våra 21 län finns 21 procent eller mer av de industrianställda i skogsindustrin (Skogsindustrierna, 2014b). Skogsindustrin har särskilt stor betydelse för sysselsättningen i skogslänen och skogens produkter svarar för 11 procent av Sveriges exportvärde (Ekonomifakta, 2014).

1.1. Skogsnäringens problem med arbetskraftförsörjning

En fungerande skogsindustri kräver arbetskraft i hela råvarukedjan. Det måste komma in råvara i industrin och det måste finnas marknader för de produkter som skogsindustrin tillverkar. Få gymnasieelever väljer numera att utbilda sig inom skog (Fredriksson, 2013). Orsaker till detta kan vara låga löner, låg status och en krisdrabbad skogsbransch, men också det faktum att jobben finns i glesbygden och att marknadsföringen inte är tillräcklig. På grund utav kommande stora pensionsavgångar befarar man t.ex. en brist på duktiga maskinförare (Fredriksson, 2013). Detta stöds av en studie som Toikkanen(2003) genomförde, där de skogsbrukande företagen angav att de är mest oroliga för att inte få kompetent folk till entreprenörs- och skogsarbetsidan. Vad det gäller tjänstemannasidan menade dessa företag att de inte har någon framtida oro (Toikkanen, 2003).

Trots att det inte förväntas vara något problem med att få folk till tjänstemannasidan, kan en trend under de senaste åren utläsas på Verket för Högskoleservice. Platserna på SLUs skogliga utbildningar fylls upp men de förstahandssökande till jägmästarprogrammet och skogsmästarprogrammet har minskat något de senaste fem respektive tre åren(Egen bearbetning VHS-statistik (2011 & 2013), se Bilaga 1).

Det är inte bara i Sverige som det finns en problematik med att få ungdomar intresserade av skogsbranschen. I Finland har det gjorts en studie om ett närbesläktat problem, där har niondeklassarnas attityder till bioenergi, som är den viktigaste förnyelsebara energikällan, gjorts. Ungdomarna fick bl.a. besvara frågan på om de såg någon möjlighet till att i framtiden lära sig mer om bioenergi i skolan. Det var enbart 39 procent som tyckte att det verkade vara en god idé. Flickor samt de ungdomar som kommer från staden var mer positiva till detta än pojkar och de ungdomar som kommer från landsbygden. Då studenterna fick besvara frågan på varifrån de fick information om bioenergi svarade 45 procent att det var media (alla typer av media som t.ex. tidningar, internet, TV) som var källan. 37 procent angav att det var skolan som bistod med informationen och slutligen så angav tre procent att hemmet var informationskällan. Det var fler studenter som kommer ifrån staden än från landsbygden som angav media som informationskälla. Det framgår av studien att skolan, hemmet och media bidrar till information om bioenergi. Eftersom förnyelsebara energikällor kommer att spela en sådan viktig roll för våra framtida energibehov, är det av högsta vikt att praktisk orientering kring bioenergi integreras i skolornas läroplan (Halder et. Al, 2010). Vidare är en viktig taktik för framtiden kring bioenergi att rikta in sig mot de som är öppna för nya idéer, vilket är ungdomarna (Dias et. al, 2004).Skolan har en viktig roll i att vara en formell källa till information och utbildning kring bioenergi (Liarakou et. al, 2009).

1.2. Skogligt gymnasieval

I en tidigare studie genomfördes en enkätundersökning med före detta elever på gymnasieskolans naturbruksprogram (Eklund, 2002). Det visade sig att den mest betydande faktorn när man bestämt sig för att välja en skoglig gymnasieutbildning var att man trivs med att vistas i skog och mark. Den näst viktigaste faktorn var att man ville arbeta med maskiner. Då de som medverkade i enkäten fick svara på frågan om hur de fått information om utbildningen, angav 30 procent att de fått information av någon bekant som gått utbildningen. 30 procent hade själva gjort besök på naturbruksutbildningen. En knapp femtedel angav att studievägledarengivit dem informationen, 12 procent hade en bekant som var sysselsatt inom skogsbruket, vilken hade varit inspirationen.

En tiondel angav annat sätt (i detta fall innebar det att de själv sökt information om utbildningen, fått information via Tv-reklam och besök från skogsbrukslärare i högstadiet). Uppseendeväckande här är att inte en enda, dvs. 0 procent, angav att skogsnäringen hade bidragit med informationen.

Vidare angav 45 procent av de tillfrågade att de för närvarande arbetade inom skogsbranschen. De som inte arbetade inom skogsbranschen fick ange orsak till detta. De främsta orsakerna var då arbetslöshet och annan orsak (detta alternativ dominerades av att man fått jobb inom annan bransch, och blivit kvar där).

På frågan om vilka de främsta anledningarna till det minskande antalet sökande till naturbruksgymnasiernas skogliga utbildningar var, skiljde sig svaren åt beroende på om personen själv var inom skogsbranschen eller inte (Eklund, 2002). Bland de som för närvarande var inom skogsbranschen trodde flest (i följande ordning) att lönen, minskat intresse för skoglig utbildning/skogligt arbete samt pressat arbete var de mest betydande orsakerna.

Bland de som inte var yrkesverksamma trodde man istället att minskat intresse för skoglig utbildning/skogligt arbete, dålig information om utbildningen samt svårt att få arbete var de främsta orsakerna till det minskande antalet av sökande till skoglig gymnasieutbildning. Både de yrkesverksamma och de som inte är inom skogsbranschen trodde att det minskande intresset för skoglig utbildning/skogligt arbete beror på att andra branscher är mer lockande för ungdomarna.

Av de utvalda kommentarerna från de medverkande angående det sjunkande antalet sökande kan man läsa följande:

“Jag tror att det har att göra med att folk vet inte vad utbildningen kan leda till. Inte heller att det finns någon framtid inom branschen. (Kalix 98)”

“För lite PR i det vardagliga livet, varför vi måste ha ett fungerande skogsbruk. Skogsbruket måste ut till allmänheten. (Osby 98)” (Eklund, 2002).

1.3. Bristfällig marknadsföring

Många skogsföretag är dåliga på att marknadsföra sig som arbetsgivare (Eriksson, 2003). Detta har lett till att de skogsjobb som finns är okända för många ungdomar, vilket leder till ett svagt intresse och svår rekrytera till skogliga utbildningar. Det finns en oro hos många företag att det idag är svårigheter att rekrytera rätt medarbetare och man tror att det kommer att bli ännu svårare i framtiden när många nuvarande medarbetare kommer att gå i pension. Camilla Toikkanen genomförde en studie 2003 där hon undersökte företagets rekryteringsstrategier. I

studien visade det sig att få av företagen arbetar med hur företagets image uppfattas, man litar på sitt goda anseende istället för att aktivt marknadsföra sig som en bra arbetsgivare (Eriksson, 2003).

Det finns medhåll om att skogsbranschen behöver förbättra marknadsföringen kring sig själva. Eklund (2002) skriver i sin diskussion att "Andelen som får information från studievägledare samt från skogsnäringen bör enligt mitt tycke höjas. Det är anmärkningsvärt att skogsnäringen inte angavs av någon. Om man utvecklar dessa informationskällor så tror jag att fler ungdomar som förut inte har varit intresserade av skogsbranschen kan bli det. Detta genom att ge dem information om vad utbildningen innehåller och vad den kan leda till. När man utvecklar en sådan information så är det viktigt att skogsbranschen framstår som den moderna högteknologiska bransch som den i många avseenden är." (Eklund, 2002). Vidare föreslår Eklund att naturbruksgymnasierna och skogsbranschen själva är de som måste agera. "Den viktigaste åtgärden tror jag handlar om att ge information. Se till att fånga de intresserade och gör fler intresserade. Riklig information måste ges om innehållet i utbildningen och vilka yrken den kan leda till." En tanke är att representanter från naturbruksgymnasierna kan berätta om utbildningen och att det ska finnas möjlighet till "prova-på-dagar". Han menar att det är hela svenska folket som måste påverkas, eftersom skogsbruket numera inte tillhör vardagen för gemene man (Eklund, 2002). Toikkanen(2003) delar samma åsikt som Eklund och hon menar att "Skogssektorn är anonym för många ungdomar. Många ungdomar vet inte vad branschen har att erbjuda och följderna blir en svag rekrytering till utbildningar och ett allmänt ointresse bland unga för skogen. Därför är det viktigt att skogsföretagen arbetar för att skaffa sig en långsiktig, positiv och stabil image."

Toikkanen (2003) intervjuade Mårten Ericsson från Skogsindustrierna, han anser att hela skogsindustrin försöker att motverka de imageproblem som skogsbranschen är associerade med. Ett led i detta är att mycket resurser läggs på att förbättra kommunikationen till ungdomar i syfte till att förbättra rekryteringen. Han anser att anledningarna är flera till varför det är svårt att attrahera ungdomarna till skogsbranschen. Han menar att det handlar om okunskap och att bilden av skogsbranschen är felaktig (Toikkanen, 2003).

1. 4. Åtgärder och satsningar

Sydved hävdar att "man måste jobba mer mot skolorna och öka attraktionskraften hos skogsbranschen, detta är en branschfråga." (Toikkanen, 2003). Det krävs därför av de potentiella arbetsgivarna att de kan anamma ungdomarnas attityder (Lönn, 1996). Det har gjorts flera satsningar för att locka ungdomar till att utbilda sig inom skog. För gymnasieelever finns sedan 1999 Framtidsresan, som är en temadag skapad av Skogsindustrierna. Eleverna får lära sig vilka möjligheter det finns inom skogsbranschen. Framtidsresan verkar ha en positiv inverkan på eleverna, efter ett besök från framtidsresan uppskattas 68 procent av gymnasieungdomarna ha blivit mer positiv till skogsindustrin (Skogsindustrierna, 2013a). Södra Skog anger att de bl.a. satsar på framtidsresan för att få studenter att välja en skoglig utbildning (Toikkanen, 2003). För grundskolan finns Skogen I Skolan, som har funnits i drygt 40 år. För att öka kunskapen och intresset om skog hos lärare och elever används läromedel som ger en förståelse för både praktik och teori (Skogsindustrierna, 2013b). Toikkanens egna rekommendationer till skogsföretagen är bland annat att de ska fortsätta att satsa på direktkontakt med studenter och att det gärna får vara en specifik person inom företaget som har hand om studentkontakterna. Vidare hävdar

Toikkanen (2003) att det är viktigt att ungdomarnas värderingar kring arbetet och arbetslivet uppmärksammas.

1.5. Begränsningar i arbetet

Vi är väl medvetna om att en brist i detta arbete är att vi i inledningen talar mycket om de problem som berör att få folk till det mer praktiska skogsbruket. Många av de arbetsamma inom det mer praktiska skogsbruket går vägen via ett naturbruksgymnasium. Där nämns också att det inte beräknas bli något problem med rekryteringen av tjänstemannasidan i skogsbruket. Vi har valt att ta med denna information i inledningen, för att påvisa att intresset för skog hos ungdomar ser ut att ha minskat. I detta arbete har vi riktat in oss på att undersöka ett generellt intresse till skoglig utbildning och yrkesbana samt att till en viss gräns kartlägga hur kunskaperna faktiskt ser ut gällande de skogliga jobben.

1. 6. Syfte

Huvudsyftet med detta arbete är att belysa hur gymnasieungdomar ser på svenskt skogsbruk som en framtida arbetsgivare. Syftet är även att beskriva gemensamma nämnare för de ungdomar som kan tänka sig en skoglig bana. Detta i sin tur syftar till att ge underlag för effektivare informationsinsatser om det svenska skogsbruket i syfte att öka ungdomars vilja att söka sig till denna bransch.

1.6.1. Frågeställningar

Det övergripande syftet kan brytas ned i följande frågeställningar:

- Vet gymnasieeleverna vad man egentligen kan arbeta med, om man jobbar i skogsbranschen?
- Hur skiljer sig elever med olika uppväxtplats åt avseende sina attityder till att arbeta inom skogsbranschen?
- Finns ett intresse hos gymnasieeleverna att ta del av mer information om skogsbranschen?
- Hur stor andel av gymnasieeleverna tror sig redan idag vara säkra på vad de vill jobba med i framtiden?
- Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen?

Arbetet syftar också till att se huruvida dessa svar skiljer sig eller ej, beroende på om den person som deltar i enkäten är:

- Tjej/Kille
- Uppvuxen i Stad/Tätort/Landsbygd
- Erfarenhet av skogligt jobb

- Om familjen äger skog
- Om anhörig jobbar/har jobbat med skog

1.6.2. Avgränsningar

De län som undersöks är Gävleborg och Västerbotten eftersom dessa är utpräglade skogslän (Länsstyrelsen, 2014, Skogsstyrelsen, 2013). Västerbottens län valdes också för att se om det fanns någon skillnad i svaren mellan de två länen med tanke på att Jägmästarutbildningen finns här. De gymnasieutbildningar som valdes ut var Naturvetenskapligt program, Samhällsvetenskapligt program, Teknikprogram, Fordonsprogram samt Naturbruksgymnasium. De tre första valdes ut p.g.a. egna erfarenheter från studiekamrater på Jägmästarutbildningen. Fordonsprogrammet valdes ut för att undersöka hur de som har ett fordonstekniskt intresse ställer sig till skogliga jobb, som t.ex. maskinförare. Naturbruksgymnasium valdes ut då många av de framtida maskinförarna finns på detta gymnasieprogram.

2. Teori

2.1. Ungdomars övergångsperiod

Den viktigaste fasen i en ung människas liv kan anses vara övergången mellan avslutad utbildning och arbetslivet (Hagström, 1999). Ungdomarna har gått från att enbart se arbetet som någonting nödvändigt för försörjningens skull, till att välja arbete efter intresse och meningsfullhet. Beslutsprocessen kring yrkesvalet är därför mer komplicerad idag än tidigare. Dagens informationssamhälle med tillgång till massmedia har gjort att kunskapen om möjliga alternativ har ökat (Hagström, 1999).

Den snabba förändring som sker i samhället och på arbetsmarknaden gör att det kan antas vara mer osäkert för de unga idag att välja rätt utbildning för att kunna försörja sig (Hagström, 1999). Kvinnor utbildar sig i något högre grad än män vidare till högskolan, det skiljer dock mycket i vilken utbildningsriktning som väljs. Kvinnor väljer oftare utbildningar som leder till lågavlönade arbeten, t.ex. vård och omsorg och jobbar i större utsträckning inom den offentliga sektorn där lönen och karriärmöjligheterna ofta är sämre än i den privata sektorn (Lindgren, 1999).

I det moderna samhället är det vanligt att de unga gör val avseende utbildning och yrkesval liknande föräldrarna, trots detta så väljer flertalet av de unga idag inte nödvändigtvis samma bana som sina föräldrar (Hagström, 1999). En stor andel av ungdomarna har tankar på yrken som inte är typiska för vad deras föräldrar har som sysselsättning. Trots att andelen ungdomar som studerar en högskoleutbildning har ökat från samtliga sociala kategorier, är det fortfarande vanligast med högskolestudier bland ungdomar som har föräldrar som själva studerat efter avslutad gymnasial utbildning (Ungdomsstyrelsen 2000).

Av de ungdomar som studerar har en klar majoritet uppgett att det är på grund av intresse, det näst vanligaste förekommande svaret på varför de studerar uppgav de att det krävs för deras yrkesval (Hagström, 1999). Ungdomar är numera mer tillåtna till att välja själva jämfört med tidigare då de blev vägleda av hur samhället såg ut (Hagström, 1999).

2.2. Faktorer för utbildnings- och yrkesvalet

Yrkes- och utbildningsvalet är en kombination av dels de förväntningar som omgivningen satt upp utifrån tradition eller ekonomi, och dels de förväntningar som individen själv har utifrån arbetsliv och sina egna förutsättningar. Det är t.ex. individens självförtroende och hur individen värderar sig själv som ligger till grund för vad denne vill utbilda sig till eller arbeta med (Hagström, 1999). Skolan har en viktig del i hur individen uppfattar sig själv och värderar sin egen förmåga. I skolan får ungdomar också med sig vad som är typiskt kvinnligt och manligt, detta kan begränsa ungdomarna i sitt yrkesval. En studie har påvisat att det är framförallt traditionella förväntningar snarare än ungdomarnas begåvningar som avgör vad män och kvinnor ska utbilda sig till. Skolan spelar en avgörande roll för att individen ska få en realistisk självvärdering för att denne sedan skall kunna välja utifrån egna intressen och premisser (Hagström, 1999).

Det som påverkar självbilden och därför utbildnings- och yrkesvalet, är en samverkan mellan individen och omgivningen där personliga och sociala faktorer spelar in. Viktiga faktorer som "signifikanta andra", "egna värderingar", "förutsättningar och tidigare erfarenheter" samt "mål och ambitionsnivå" har stor betydelse (Hagström, 1999).

Signifikanta andra är de personer som är särskilt viktiga för individen och dennes självbild. Hur dessa personer uppfattar och värderar individen påverkar individens perception av sig själv. Tidigare hade föräldrarna en större påverkan på yrkesvalet och tillhörde därmed signifikanta andra på ett annat sätt än hur det i dagsläget ser utför ungdomarna. Signifikanta andras värderingar har stor påverkan på hur individens egna värderingar ser ut. Värderingar från dessa personer som rör vad som är viktigt att besitta kunskapsmässigt och prestationer, påverkar individen.

Omgivningens reaktioner på individens handlingar och prestationer som denne utför påverkar hur individen bedömer sina premisser inom olika avdelningar. Det som vidare påverkar individens självvärdering är huruvida individens ambitionsnivå överensstämmer med hur pass denne uppnår denna ambitionsnivå (Hagström, 1999).

Det är inte så att individen upplever sig själv som någon form av spegelbild av hur signifikanta andra ser på individen, utan individen tolkar dessa reaktioner med utgångspunkt av de ovan beskrivna faktorerna (Hagström, 1999).

Erfarenheter från arbetslivet påverkar också hur individen väljer utbildning och yrke. Hur stor motivationen för att välja utbildning individen har påverkar hur pass mycket denne är beredd att satsa för att nå sitt mål (Hagström, 1999).

Ett sätt att ytterligare försöka förklara karriärval görs av Hodkinson och Sparks. Vad som ligger till grund för hur en ungdom fattar beslut och val förklaras genom den så kallade "Careership-teorin", som bland annat bygger på en intervjustudie som gjorts i övergången mellan avslutad utbildning och intåg på arbetsmarknaden (Lidström, 2009). Careership-teorin består av tre delar som alla, var och en för sig och tillsammans, påverkar de val som en individ gör: att ungdomar har ett pragmatiskt rationellt beslutfattande, individens handlingshorisont påverkar valen samt att individen stöter på vändpunkter i livet som påverkar beslutsfattande och val.

Enligt Hodkinson och Sparks är alla individer födda i ett socialt sammanhang som påverkar de val som individen gör, nu och i framtiden. Teorin förklarar att ungdomars beslut kan vara rationella men också pragmatiskt känslomässigt påverkade. Hur en ungdom fattar beslut förklaras i modellen som en kombination mellan influenser från bekanta, erfarenhet eller tillfälligheter, de val som unga gör kännetecknas inte av att vara systematiska (Lidström, 2009). Handlingshorisont är något som beskrivs av Hodkinson och Sparks som den beslutsram som ligger till grund för vad den unge uppfattar är möjligt och eftersträvansvärt i sitt liv, det kan t.ex. vara social klass, kön och vilken arbetsmarknad som råder. En annan viktig del i Careership-teorin är vändpunkter och kan förklaras som en period i en människas liv där individen genomgår en identitetsomvandling. Hur dessa vändpunkter uppstår kan variera. Exempel är strukturella vändpunkter som bestäms av externa strukturer, t.ex. när man når slutet av grundskolan. Det kan även vara framtvängade vändpunkter, t.ex. vid varsel vid personalnedskärningar. Hur en individ reagerar på vändpunkten kan variera stort, från att vara något som gradvis naturligt växer fram, till att vara något som sker plötsligt (Lidström, 2009).

2.3. Arbetstillfredsställelse

I en studie som Ungdomsstyrelsen genomfört, där man undersökt hur ungdomar fått sitt nuvarande arbete, visar det sig att det vanligaste sättet att få tag på arbete är genom kontakter, t.ex. via föräldrar, släkt eller vänner. Några uppgav att de fått jobbet pga. tidigare kontakt med arbetsgivaren genom praktikplats.

I samma studie undersöktes skillnader på svaren mellan könen på frågan ”Vad är viktigt vid 25 års ålder?”. Svaren visade tydligt att männen i högre utsträckning värdesatte fast anställning, medan kvinnorna var mer inriktade på högre studier och att skaffa sig internationell erfarenhet (Ungdomsstyrelsen 2000).

När man ska välja utbildnings- och yrkesbana är det viktigt att ta hänsyn till att man kommer att trivas med det man sysselsätter sig med. En jämförelse mellan ungdomsgrupper (som hade olika sysselsättningar) över vad som ska ingå i det ideala arbetet kunde sammanfattas ned i dessa faktorer: Trygghet och den fysiska arbetsmiljön, karriär och materiella förmåner, sociala relationer, oberoende/självständighet, inflytande, altruism(osjälviskhet) samt självförverkligande. Beroende på yrke och kön hos de medverkande såg svaren olika ut. Kvinnorna i denna undersökning skattade i högre grad sociala relationer och tryggheten och den goda fysiska arbetsmiljön (Hagström, 1999).

Hur väl en anställd trivs på sitt arbete påverkas av fyra olika faktorer. Dessa är värderingar, personlighet, sociala influenser och arbetssituationen (George & Jones, 2012). Den anställdes värderingar ligger till grund för hur den uppfattar sitt jobb. Beroende på ifall den anställde har höga inre eller yttre värderingar, påverkas det hur meningsfullt jobbet den anser sig göra och vilken arbetstillfredsställelse denna person har. Vilken sorts värdering en person har avgör hur väl han eller hon trivs med olika arbetsuppgifter. Är de inre värderingarna höga är det mer troligt att man trivs med ett arbete som man känner är meningsfullt t.ex. ett socialt arbete, även om jobbet i sig kan ha dåliga arbetstider och sämre lön. Har man höga yttre värderingar, är det mer troligt att man kan ha en hög arbetstillfredsställelse även om jobbet är monotomt så länge man upplever att lönen är bra (George & Jones 2012).

Personligheten hos den anställde påverkar till viss del vilken arbetstillfredsställelse som uppnås. Hur den anställde upplever, tänker, och känner inför sitt jobb påverkar den upplevda arbetstillfredsställelsen. En undersökning som gjorts av Richard Arvey från the University of Minnesota, har visat att det till viss del finns en genetisk förklaring till hur jobbet upplevs, hela 30 procent av arbetstillfredsställelsen bestämdes av genetiska faktorer (George & Jones 2012).

Sociala influenser påverkar den upplevda arbetstillfredsställelsen. Olika kollegor, grupper och andra individer påverkar attityden till arbetet. Särskilt tydligt är det ifall man är nyanställd och inte har hunnit bilda sig en uppfattning om företaget, man är då lättare påverkbar av kollegor. Jobbar man i en grupp där ett stort missnöje råder, är det mer troligt att detta missnöje kommer att smitta av sig och att man själv kommer att riskera att bli missnöjd. På motsvarande sätt påverkas ens attityder positivt om man omger sig med individer som trivs med sitt jobb.

Arbetssituationen anses kanske vara den viktigaste faktorn till arbetstillfredsställelse. Hur arbetssituationen ser ut beror på flera olika faktorer som t.ex. vilken typ av arbete man utför, i vilken miljö man utför arbetet, arbetstrygghet, flexibilitet, lön etc. Alla dessa faktorer är viktiga och påverkar arbetstillfredsställelsen. Upplever man att man har en för hög arbetsbelastning är det troligt att man har en låg arbetstillfredsställelse (George & Jones 2012).

Det är viktigt att skogsbranschen anammar vad ungdomarna efterfrågar i arbetet. Enligt Fürth (2002) visar det sig att de tre viktigaste faktorerna som ungdomarna tycker är viktigast i

arbetet är: trevliga arbetskamrater följandes av intressant och meningsfullt samt en sund arbetsmiljö. Toikkanen har samtidigt gjort en jämförelse mellan vad dagens unga anser är viktigt i arbetet och vad personalcheferna på skogliga företag tycker är viktigt. I denna jämförelse kan man utläsa att det personalcheferna tycker är viktigt är att det är ett intressant och meningsfullt arbete, professionell och personlig utveckling samt medbestämmande och inflytande. Dessa punkter skiljer sig alltså från vad ungdomarna själva anser är viktigast för att trivas med arbetet (Toikkanen, 2003).

2.4. Värderingar

Våra forskningsfrågor berör ungdomars attityder till att arbeta inom skogsbranschen. Med attityder avser vi ungdomars värderingar av tanken på ett framtida jobb inom skogssektorn. Storstadsbor har större variation i sina värderingar gentemot skogliga frågor än de som inte bor i storstäder (Harshaw, H. W &Tindall, D.B, 2005). De som jobbar inom skogssektorn har mindre variation i sina värderingar gentemot skogliga frågor än de som inte jobbar inom skogssektorn. Detta kan förklaras genom att de som jobbar inom skogssektorn umgås och befinner sig i en miljö där man är någorlunda likasinnade (Harshaw, H. W &Tindall, D.B, 2005).

Hur ens sociala nätverk ser ut kan förväntas påverka värderingarna en individ har gentemot skogen. Det finns två typer av sociala nätverk, de som består av hela grupper och de som består av enskilda människor. I det förstnämnda så undersöks alla medlemmar och de band som existerar mellan dem. I det andra så utgår man ifrån individen och undersöker de band som existerar med individens bekanta. Att undersöka sociala band på detta sätt kan underlätta förståelsen för olika företeelser och problem. Desto större en människas sociala nätverk är, desto större bredd av information får man ta del av och man utsätts för olika typer av värderingar (Scott 2000).

Sociala band beskriver vilken typ av relation som existerar mellan människor. Det finns två typer av sociala band. ”Svaga band” består av människor man har lite bekantskap med och ”starka band” består av människor i din närhet i form av vänner och familj. De flesta har fler svaga än starka band. Det är oftast de svaga banden som bidrar med ny information och nya influenser. Däremot så verkar de starka banden ha större påverkan på individen eftersom det ofta är med dem man jämför sig med och ofta frågar om råd. Det är från de starka banden man får influenser (Granovetter, 1973).

3. Material och metod

3.1. Fallstudie

Enligt nationalencyklopedin så definieras fallstudie som: “datainsamlingsmetod inom samhälls- och beteendevetenskaplig samt medicinsk forskning. En fallstudie är en detaljerad undersökning av ett särskilt fenomen - t.ex. en individ eller en grupp - i ett större forskningsssammanhang och används för att nyansera, fördjupa och utveckla begrepp och teorier, ibland även för att illustrera eller stärka hypoteser. Termen åsyftar oftast studier av individer och mindre grupper men används också för särskilda studier av t.ex. en organisation eller ett samhälle.” (Nationalencyklopedin, 2014a). Fallstudier används för att forskaren ska få inblick i ett fall. Fallstudier kan vara olika stora i tid och omfattning (Olsson et. al, 2011).

3.2. Enkät

Enkät- och intervjustudier indelas ofta i de som använder kvalitativ respektive kvantitativ metod. Vilken av dessa två som man använder sig av, eller kombinerar de båda, bestäms av syftet med projektet (Trost, 2012).

Skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ undersökning är inte helt enkel. Kvantitativ studie används då man vill kunna säga något om frekvensen för någonting. Om man vill ha svar på hur ofta, hur många eller hur vanligt, så ska alltså en kvantitativ undersökning göras.

Kvalitativ undersökning används istället då man vill sätta sig in i och förstå eller hitta mönster på hur människor reagerar och resonerar eller för att ta reda på om handlingsmönster varierar eller skiljer sig från varandra (Trost, 2012). Det mest önskvärda i detta kandidatarbete hade varit att göra kvalitativa djupintervjuer, för att få bästa förståelse. Då tidsramen för detta arbete inte medger detta, gjordes en kvantitativ enkätundersökning för att tillhandahålla så många svar som möjligt på kort tid. En annan anledning till valet av kvantitativ metod var den ekonomiska aspekten, det är ett billigt sätt att genomföra en datainsamling förutsatt att enkäterna kan distribueras på ett snabbt och kostnadseffektivt sätt.

Storleken på det urval man tänker sig är högst relevant, hur stort detta urval ska vara för att vara riktigt till belåtenhet är mycket svårt att säga (Trost, 2012). En sak som kan konstateras är att ju större urvalet är, ju större sannolikhet är det att urvalet är representativt för hela populationen. Med det menas att detta urval ska representera alla andra. Med andra ord så ska var och en av de som man valt ut att svara på enkäten motsvara eller representera en del av befolkningen på ett sådant sätt att hela urvalet är en miniatyr av populationen (Trost, 2012). Ofta måste ett urval göras, man har sällan varken tid eller råd till att ta med hela populationen. Därtill hör också det faktum att man inte tvunget behöver ha med hela populationen vid en undersökning, andra typer av mätproblem brukar ändå uppstå.

Frågor som man behöver ställa sig för att avgöra hur stort urval man ska göra kan vara vilka ekonomiska begränsningar man har, hur stor precision med avseende på studiens syfte behövs, om hanteringen kring det administrativa är genomförbart. Då urvalets storlek ska bestämmas måste alltid ett eventuellt bortfall tas med i beräkningarna (Trost, 2012).

Standardisering innebär att allt är likadant för alla, variation ska undvikas. Detta görs genom att frågorna är desamma för samtliga deltagare av enkäten samt att situationen för dessa också är densamma. Standardiserade datainsamlingar är det som oftast görs i kvantitativa

undersökningar. Det är viktigt med standardisering av enkät för att kunna säga hur många av urvalet som svarat på ett visst sätt. Med standardisering kan jämförelser av resultatet lättare göras än om standardisering är frånvarande eller mycket låg.

För att vi ska skulle få till standardiseringen sågenkäten lika ut för alla som medverkade. Önskvärt vore det om förhållandena för när, var och hur enkäten fylls i ser likadana ut för alla som deltar i enkäten (Trost, 2012), det är naturligtvis helt orimligt i detta fall då enkäterna delades ut i helt olika klasser.

Reliabilitet betyder tillförlitlighet. Innebörden av detta är att undersökningen inte är påverkad av olika slumpföreteelser. Viktigt att ha i åtanke är att undvika svåra och nekande ord, det blir lätt missförstånd bland de som ska besvara enkäten och reliabiliteten blir låg.

Validitet betyder giltighet. Frågorna ska alltså mäta det som är avsett att mätas.

Vi använde oss av sakfrågor. Dessa behandlade de faktiska förhållanden som råder, och inte hur den som deltar i enkäten anser det vara, som t.ex. tycke och smak.

Vidare bestod enkäten av attityd- och åsiktsfrågor. De svarsalternativ som finns med i sådana typer av frågor är av karaktären: "Alltid", "Ofta", "Sällan" eller "Aldrig" (Trost, 2012). För att öka svarsfrekvensen delades enkäterna ut och deltagarna fick besvara enkäten innan de lämnade det aktuella rummet. Ett följebrev skickades med enkäterna. Detta för att deltagarna skulle få en inledning till enkäten. Det som bör finnas med i detta följebrev är vilken avsikt undersökningen har och vem som ligger bakom den. Vidare ska det framgå vilka som ska besvara enkäten och hur lång tid detta beräknas ta. Information om vart enkäterna skall skickas samt vad som händer med svaren ska framgå, och slutligen ska det finnas med när rapporten kommer ut, och hur man kan få tag i denna (Kylén, 2004).

3.3. Genomförandet

En fallstudie i respektive klass genomfördes i två län, Gävleborg och Västerbotten. Eftersom fallstudier användes, kommer urvalet inte att vara representativt för hela populationen. Enkäter skickades ut till en klass på Naturvetenskapligt program, Samhällsvetenskapligt program, Fordonsprogram, Teknikprogram samt Naturbruksgymnasium i vardera Gävleborgs- och Västerbottens län. Två av dessa klasser valdes ut selektivt p.g.a. tidigare lärarkontakter. De övriga klasserna valdes ut strategiskt via Google, där gymnasieklasser för de aktuella programmen i respektive län googlades fram. Lärare för respektive program kontaktades först via mail för en förfrågan om att medverka och hjälpa oss i detta kandidatarbete. Då svar erhöles skickades enkäterna ut till angiven adress. I respektive klass genomfördes en totalundersökning, vilket innebär att samtliga närvarande i klassen deltog i enkätundersökningen. Totalundersökning är en statistisk undersökning där hela populationen undersöks och inte enbart ett urval (Nationalencyklopedin, 2014b). För att se enkätens utformning, se Bilaga 2.

3.3.1. Beskrivning av urvalet

Enkäten bestod av bakgrundsfaktorer såsom kön, vart den svarande var uppväxt, erfarenhet av skogligt jobb, om det finns skogsägande inom familjen samt om släktingar har varit eller är

versamma inom skogsnäringen. Enkäten hade också rena kunskapsfrågor om skogliga arbeten. Åsiktsfrågor som rörde fritidsintressen, värderingsfrågor angående framtida arbete samt en hypotetisk fråga där den besvarande fick ange framtida jobb.

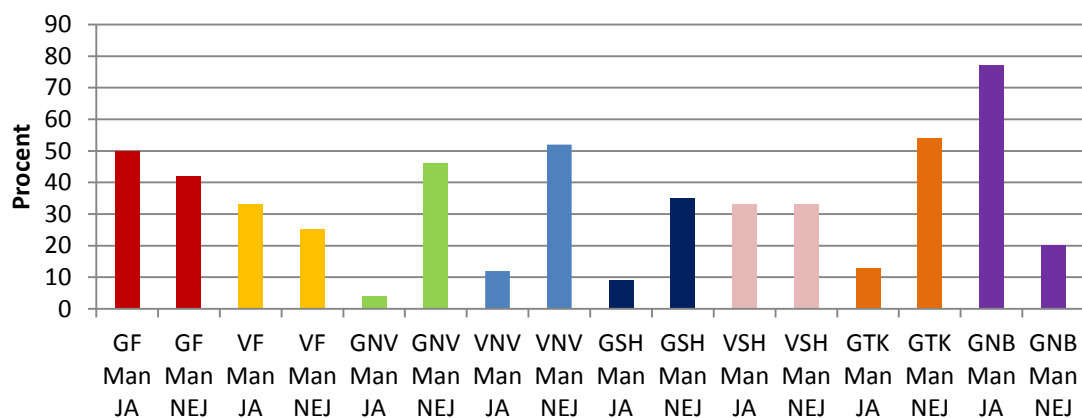
Som ett komplement till detta har studenter på två skogliga högskoleprogram, Jägmästarprogrammet och Skogsmästarprogrammet, studerats via en webenkät. Detta för att kunna hitta likheter med de gymnasieungdomar som kan tänkas söka sig till dessa utbildningar och alltså kan tänka sig att arbeta i skogssektorn. Denna enkät skickades ut till samtliga årskurser på de båda programmen via studentmailen.

För att se utformningen av denna webenkät samt följbrevet, se Bilaga 3 respektive Bilaga 4. Det hade varit intressant att studera unga personer som arbetar i de skogliga yrken som inte kräver högskolekompetens, men detta har inte varit genomförbart inom denna studies ramar.

Tabell 1. Könsfördelning i respektive klass uppdelat på utbildning och län för samtliga utbildningar
Table 1. Gender distribution in each class divided into education and county for all educations

Utbildning	Län	Antal svar	Procent män	Procent kvinnor
Fordonsprogrammet	Gävleborg	12	92	8
Fordonsprogrammet	Västerbotten	12	58	42
Naturvetenskapligt program	Gävleborg	28	50	50
Naturvetenskapligt program	Västerbotten	25	64	36
Samhällsvetenskapligt program	Gävleborg	23	43	57
Samhällsvetenskapligt program	Västerbotten	6	67	33
Teknikprogrammet	Gävleborg	24	67	33
Naturbruksgymnasiet	Gävleborg	31	97	3
Jägmästarprogrammet		117	74	43
Skogsmästarprogrammet		52	79	21

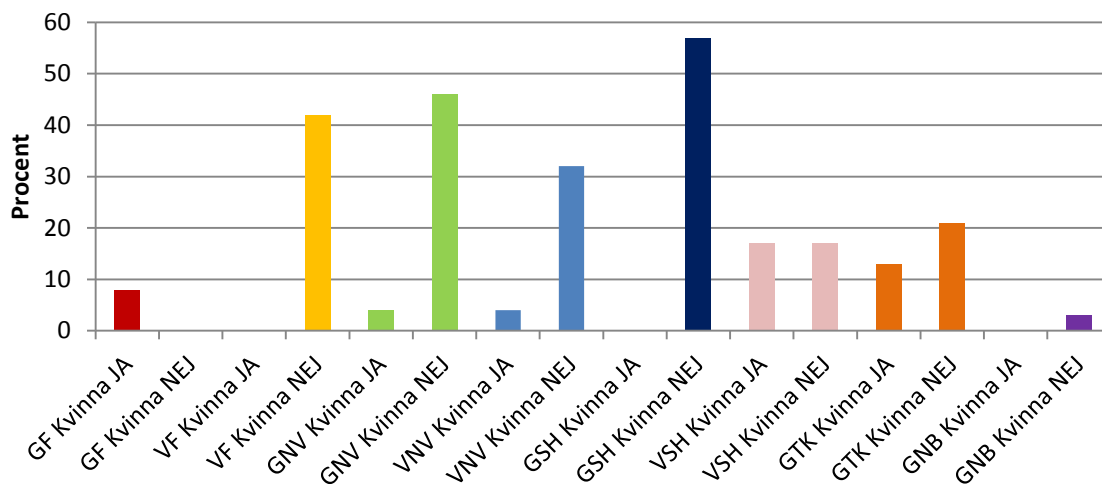
I tabell 1 framgår det att klasserna på fordonsprogrammet, teknikprogrammet samt naturbruksgymnasiet i Gävleborg har en klart dominerande andel killar i klasserna. Samhällsprogrammet i Västerbotten har samma tydliga fördelning mellan killar och tjejer. En tydlig fördelning mellan tjejer och killar, med majoritet av killar, kan ses på de båda universitetsutbildningarna.

Figur 1. Andel män som har erfarenhet av jobb kopplat till skog, uppdelat på gymnasieprogram och län.

Figure 1. Percentage of men who have experience in jobs related to forest, divided into upper secondary school and county.

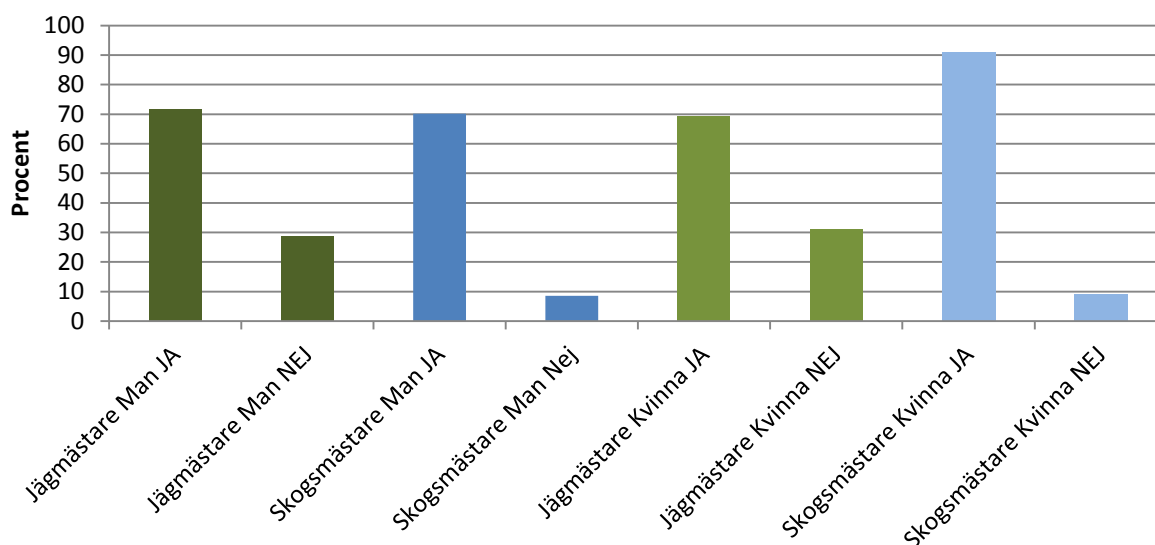
Ett tydligt mönster i figur 1 är att det är de män som går på praktiska gymnasieprogram som verkar ha mest erfarenhet av att ha jobbat med något som är relaterat till skog. Figur 2 visar att majoriteten av kvinnorna inte har erfarenhet av jobb kopplat till skog.

Figur 2. Andel kvinnor som har erfarenhet av jobb kopplat till skog, uppdelat på gymnasieprogram och län.

Figure 2. Percentage of women who have experience in jobs related to forest, divided into upper secondary school and county.

Vidare har gymnasieeleverna besvarat frågan ”Vilka skogsjobb har du arbetat med?”. Det framgår då att av de 32 procent som har erfarenhet av skogsjobb är det plantering, röjning och huggning/motorsåg som är de tre vanligaste sysselsättningarna.

Figur 3. Andel som har erfarenhet av jobb kopplat till skog innan skoglig utbildning uppdelat på män och kvinnor för båda universitetsutbildningarna.

Figure 3. Percentage who have experience in jobs related to forest before forestry education divided into men and women in both university educations.

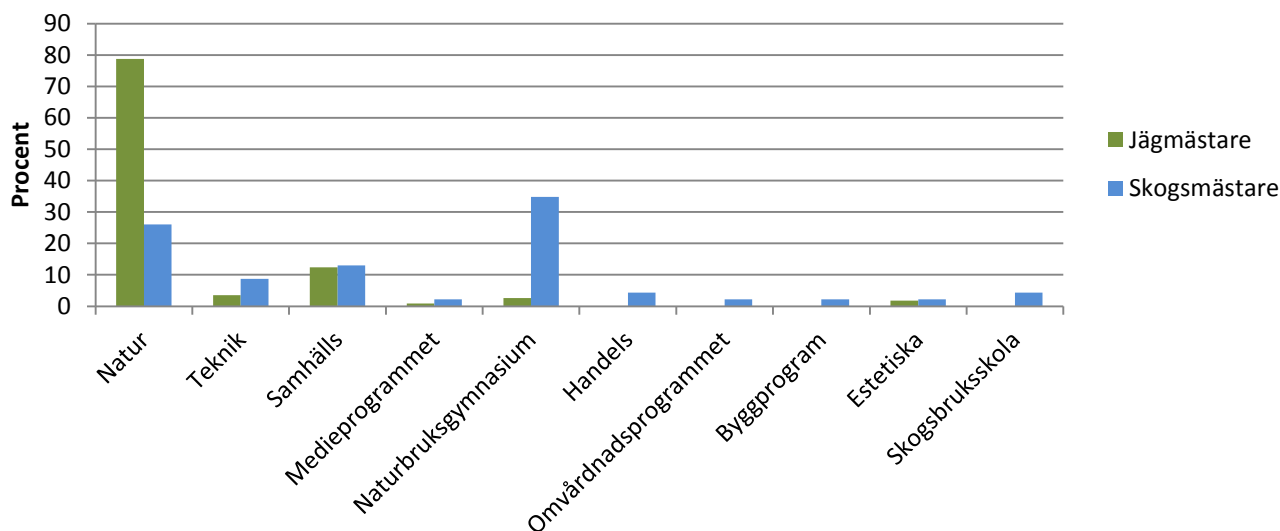
I figur 3 är det tydligt att majoriteten av männen som går en skoglig utbildning har arbetat med något som är kopplat till skog innan de påbörjade sin skogliga utbildning. Det är också tydligt att majoriteten av kvinnorna som går en skoglig utbildning har arbetat med något som är kopplat till skog innan de påbörjade sin skogliga utbildning. Av de 76 procent som har erfarenhet av skogligt jobb, är det röjning, plantering samt huggning/motorsåg som är de tre vanligaste sysselsättningarna. Bland universitetsstudenterna är det dock en större spridning bland kategorierna än vad gymnasieeleverna uppger som svar på samma fråga.

Tabell 2. Uppväxtfördelning för respektive utbildning och län i procent

Table 2. Origin distribution for each education and county in percent

Utbildning	Län	Stad (%)	Tätort (%)	Landsbygd (%)
Fordon	Gävleborg	42	8	50
Fordon	Västerbotten	8	33	58
Naturvetenskapligt program	Gävleborg	57	25	18
Naturvetenskapligt program	Västerbotten	64	32	4
Samhällsvetenskapligt program	Gävleborg	83	13	4
Samhällsvetenskapligt program	Västerbotten	50	50	0
Teknikprogrammet	Gävleborg	29	29	42
Naturbruksgymnasiet	Gävleborg	13	10	77
Jägmästarprogrammet		23	16	61
Skogsmästarprogrammet		19	19	62

Tabell 2 visar att de praktiska gymnasieutbildningarna har högst andel elever som växt upp på landsbygd. Det som är utmärkande för de som går en skoglig utbildning är att de är uppvuxna på landsbygden.

Figur 4. Procentuell fördelning mellan de olika svarsalternativen för respektive universitetsutbildning över frågan ”Vilket gymnasieprogram studerade du?”

Figure 4. Percentage distribution between the different alternatives for both university educations on the question “what did you study on upper secondary school?”

I figur 4 svarar Jägmästarstudenterna att flest kommer från naturvetenskapligt- eller samhällsvetenskapligt program på gymnasiet. Skogsmästarna anger att de flesta kommer från naturbruksgymnasiet, naturvetenskapligt program eller samhällsvetenskapligt program.

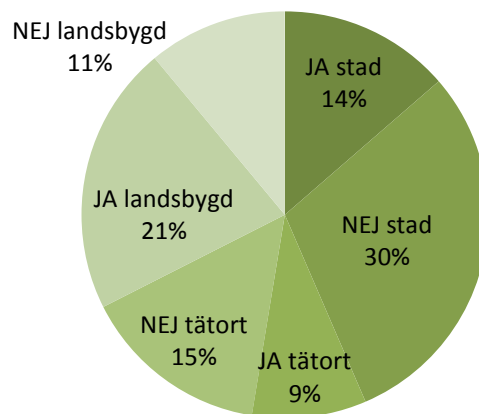
Tabell 3. Procentuell fördelning för samtliga utbildningar för samtliga över frågan ”Arbetar eller har någon av dina släktingar arbetat inom skogsbranschen?”

Table 3. Percentage distribution for all educations on the question “Do/have some of your relatives work/worked within the forest industry?”

Utbildning	Län	JA (%)	NEJ (%)	VET EJ (%)
Fordon	Gävleborg	17	17	67
Fordon	Västerbotten	75	17	8
Naturvetenskapligt program	Gävleborg	25	36	39
Naturvetenskapligt program	Västerbotten	24	40	36
Samhällsvetenskapligt program	Gävleborg	26	39	35
Samhällsvetenskapligt program	Västerbotten	50	17	33
Teknikprogrammet	Gävleborg	50	33	17
Naturbruksgymnasiet	Gävleborg	77	6	16
Jägmästarprogrammet		45	53	2
Skogsmästarprogrammet		53	47	0

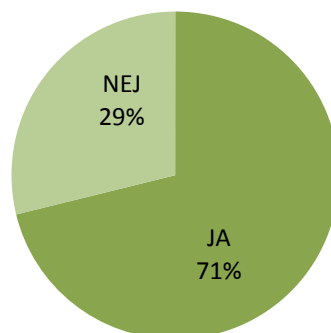
Tabell 3 visar på ett väldigt varierat resultat, men utmärkande är att drygt 70 procent av de som går på fordonsprogrammet i Västerbotten och de som går naturbruksgymnasiet i

Gävleborg har någon släkting som arbetar eller har arbetat inom skogsbranschen. Vidare tyder Resultatet på att det är ungefär hälften av de som går en skoglig universitetsutbildning som har respektive inte har någon släkting som arbetar eller har arbetat inom skogsbranschen. Av de gymnasieelever som svarar att de har en släkting som arbetar eller har arbetat inom skogsbranschen uppger de hugga träd, maskinförare, industri som de tre vanligaste sysselsättningarna. Det ska dock nämnas att det är en stor variation bland svaren.

Figur 5. Procentuell fördelning för samtliga över skogsägande inom familjen med uppväxtfördelning.
Figure 5. Percentage distribution for all classes and origin on the question "Does your family own forest?"

Enligt figur 5 framgår det att 44 procent har svarat ja på frågan, och huvuddelen av de som svarat ja kommer från landsbygden.

Figur 6. Procentuell fördelning för båda universitetsutbildningarna över frågan "Äger du eller någon i din familj skog?"

Figure 6. Percentage distribution for both university educations on the question "Does your family own forest?"

Strax över 70 procent i figur 6 anger att de äger skog inom familjen.

3.4. Bearbetning

Enkäterna bearbetades både i Excel och Google Formulär för att sammanställning av diagram och tabeller för att få en tydlig överblick över våra resultat. Resultaten har presenterats i de olika figurena och tabellerna i antal och andelar. De enkäter som var ofullständigt ifyllda finns representerade där svar var ifyllt, men inte där svar saknades. På de frågor där öppna svar funnits, har dessa i största möjliga mån antecknats ned utan tolkning från oss. Oläsliga svar har inte medtagits.

4. Resultat

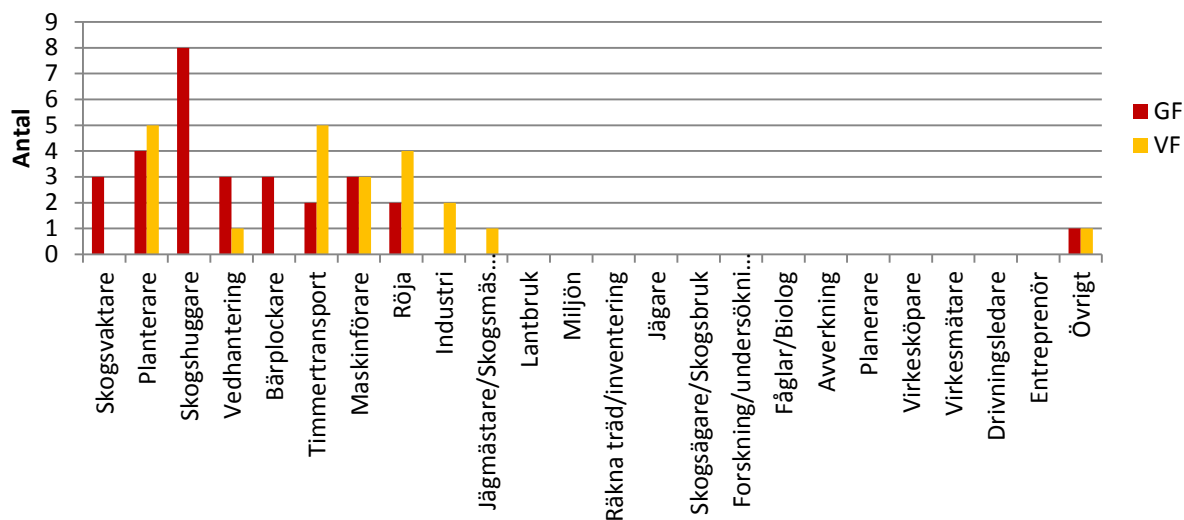
Av de nio klasser som enkäterna utgick till, mottogs enkäter från åtta klasser trots påminnelsemail. Totalt medverkade 161 gymnasieelever. I Västerbottens samhällsklass medverkade enbart sex personer, varför resultaten från denna klass får skeva resultat då varje elev får en sådan stor andel i svaren. Av anledningen att det saknas medverkande i en teknikklass samt i ett naturbruksgymnasium från Västerbotten, kan vi inte göra några jämförelser mellan de båda länen i vissa avseenden, vilket var den initiala tanken. Webenkäten som skickades ut via mail till jägmästarstudenter och skogsmästarstudenter mottogs av totalt 615, varav 169 medverkade i enkäten.

Reliabiliteten i vissa diagram är inte optimal då vissa enkäter inte fylldes i fullständigt, varför det inte alltid summerar ihop till 100 procent. Orsaken till ofullständiga svar på vissa frågor är svår att bestämma, det kan bero på antingen okunskap, slarv eller ren lathet från de svarande, alternativt att de helt enkelt missuppfattat frågan.

På grund utav utrymmesskäl på vissa diagram har vi använt oss av förkortningar som är genomgående för hela resultatdelen:

GF= Gävleborg Fordonsprogrammet
VF = Västerbotten Fordonsprogrammet
GNV = Gävleborg Naturvetenskapliga programmet
VNV = Västerbotten Naturvetenskapliga programmet
GSH = Gävleborg Samhällsvetenskapliga programmet
VSH = Västerbotten Samhällsvetenskapliga programmet
GTK = Gävleborg Teknikprogrammet
GNB = Gävleborg Naturbruksgymnasiet

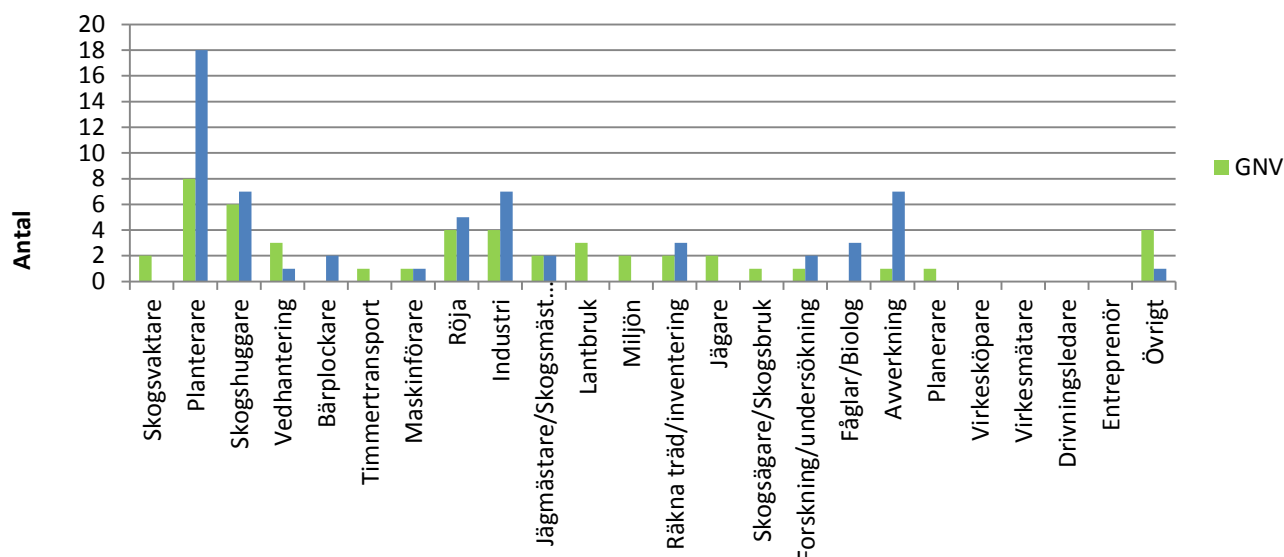
4.1. Vet gymnasieeleverna vad man egentligen kan arbeta med, om man jobbar i skogsbranschen?

Figur 7. Antal medverkande Gävleborg: 12 och Västerbotten: 9. Angivna sysselsättningar som svar på frågan ”Nämna tre saker som man kan jobba med, om man jobbar med skog på något sätt” fördelat på antal elever för Fordonsprogrammet i respektive län.

Figure 7. Number of respondents Gävleborg: 12 and Västerbotten: 9. Stated occupations as answer on the question ”Name three things that you could do, if you work with forest in any way” divided by the number of pupils in Fordonsprogrammet in each county.

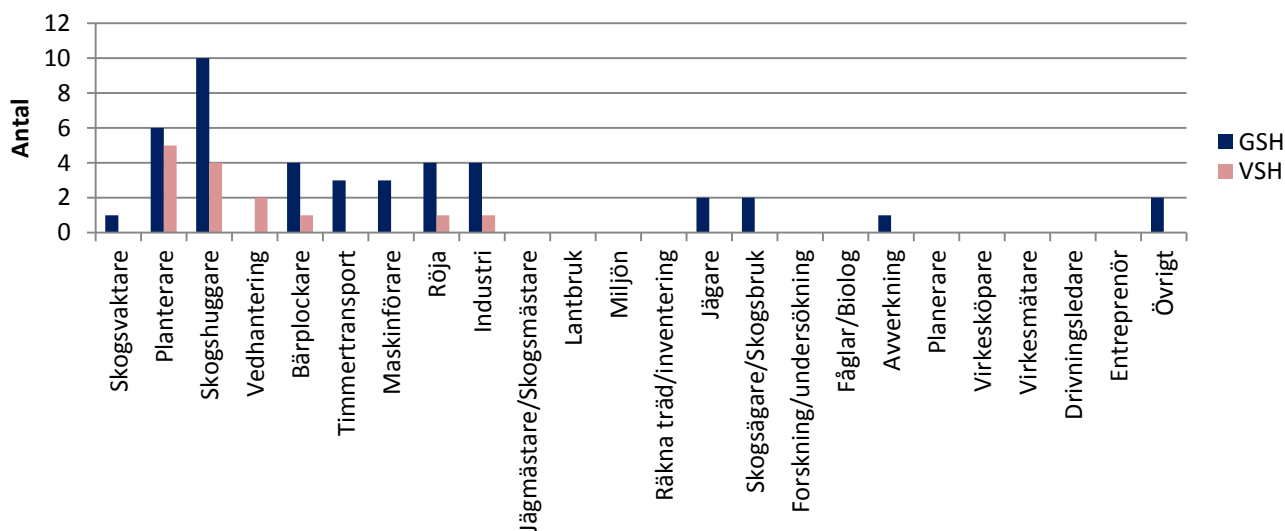
I figur 7 framgår det att de angivna sysselsättningarna är klassiska fysiska yrken som är kopplat till skogsproduktion.

Figur 8. Antal medverkande Gävleborg: 28 och Västerbotten: 25. Angivna sysselsättningar som svar på frågan "Nämn tre saker som man kan jobba med, om man jobbar med skog på något sätt" fördelat på antal elever för Naturvetenskapligt program i respektive län.

Figure 8. Number of respondents Gävleborg: 28 and Västerbotten: 25. Stated occupations as answer on the question "Name three things that you could do, if you work with forest in any way" divided by the number of pupils in Naturvetenskapliga programmet in each county.

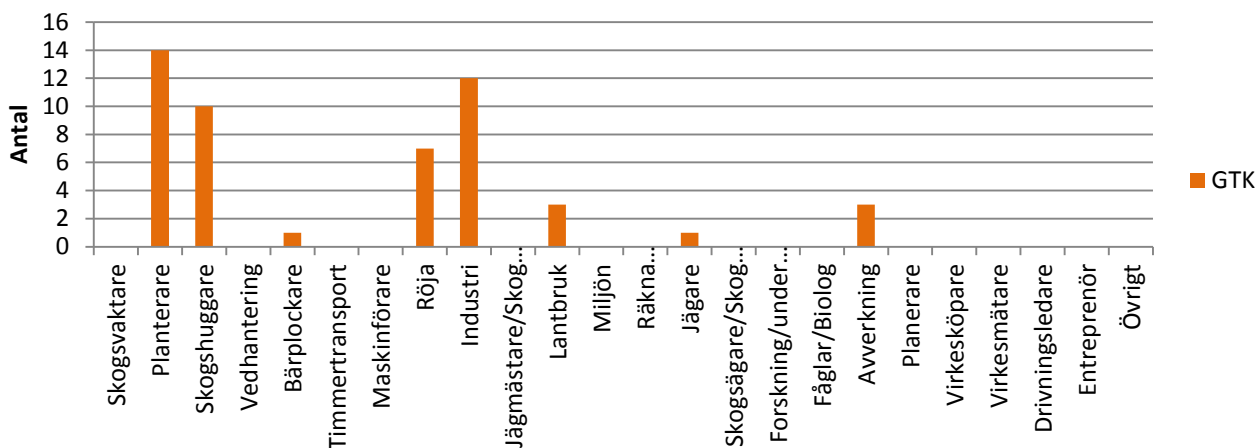
Figur 8 visar på en mer tydlig variation bland föreslagna sysselsättningar än figur 7. Exempelvis så anger ett par stycken att man kan arbeta med miljö.

Figur 9. Antal medverkande Gävleborg:23 and Västerbotten: 6. Angivna sysselsättningar som svar på frågan "Nämn tre saker som man kan jobba med, om man jobbar med skog på något sätt" fördelat på antal elever för Samhällvetenskapligt program i respektive län.

Figure 9. Number of respondents Gävleborg:23 and Västerbotten: 6. Stated occupations as answer on the question "Name three things that you could do, if you work with forest in any way" divided by the number of pupils in Samhällsvetenskapliga programmet in each county.

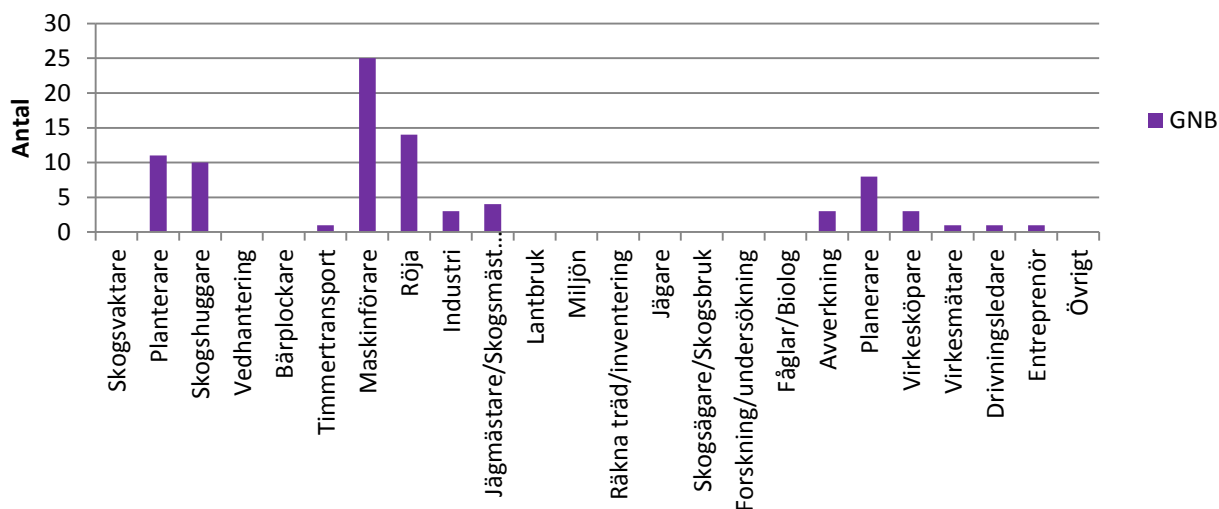
I figur 9 är det mer produktionsinriktade sysselsättningar som anges.

Figur 10. Antal medverkande Gävleborg: 24. Angivna sysselsättningar som svar på frågan ”Nämn tre saker som man kan jobba med, om man jobbar med skog på något sätt” fördelat på antal elever på Teknikprogrammet i Gävleborg.

Figure 10. Number of respondents Gävleborg: 24. Stated occupations as answer on the question ”Name three things that you could do, if you work with forest in any way” divided by the number of pupils in Teknikprogrammet in Gävleborg.

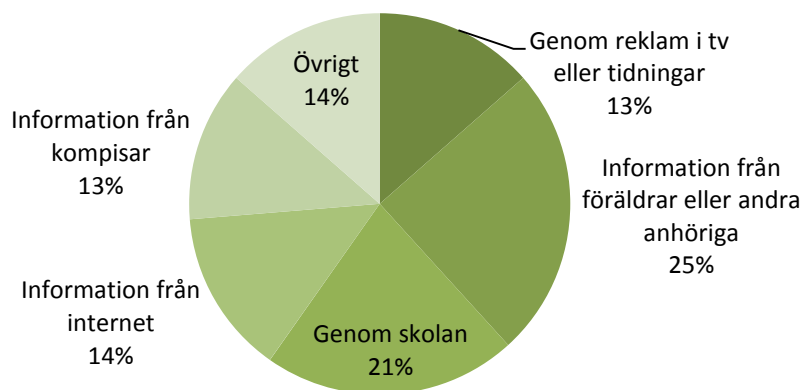
Enligt figur 10 kan det utläsas att industrin verkar vara det som många associerar med skoglig sysselsättning.

Figur 11. Antal medverkande Gävleborg: 31. Angivna sysselsättningar som svar på frågan ”Nämn tre saker som man kan jobba med, om man jobbar med skog på något sätt” fördelat på antal elever för Naturbruksgymnasiet i Gävleborg.

Figure 11. Number of respondents Gävleborg: 31. Stated occupations as answer on the question ”Name three things that you could do, if you work with forest in any way” divided by the number of pupils in Naturbruksgymnasiet in Gävleborg.

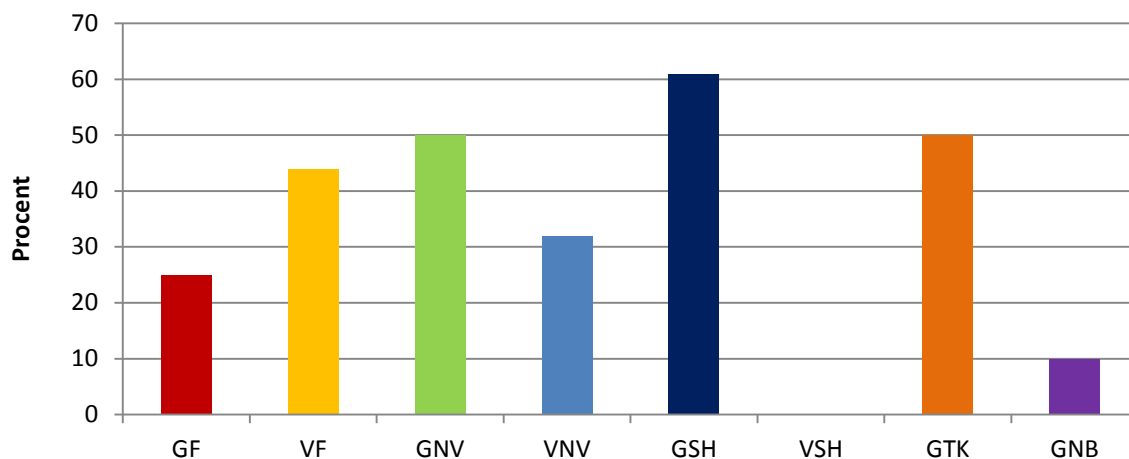
I figur 11 uppger en klar majoritet maskinförare som skoglig sysselsättning.

Figur 12. Fördelning för samtliga program för de svar där de besvarande fick besvara frågan ”Hur kommer det sig att du visste detta” vilket syftar till hur de visste de skogliga sysselsättningarna som de angav i frågan innan.

Figure 12. Distribution for all programs for the responses in which respondents were asked to answer the question "How is it that you knew this," which refers to how they knew the forestry occupations as stated in the question before.

Figur 12 uppvisar att viktiga informationskällor är från anhöriga eller genom skolan som står för 46 procent.

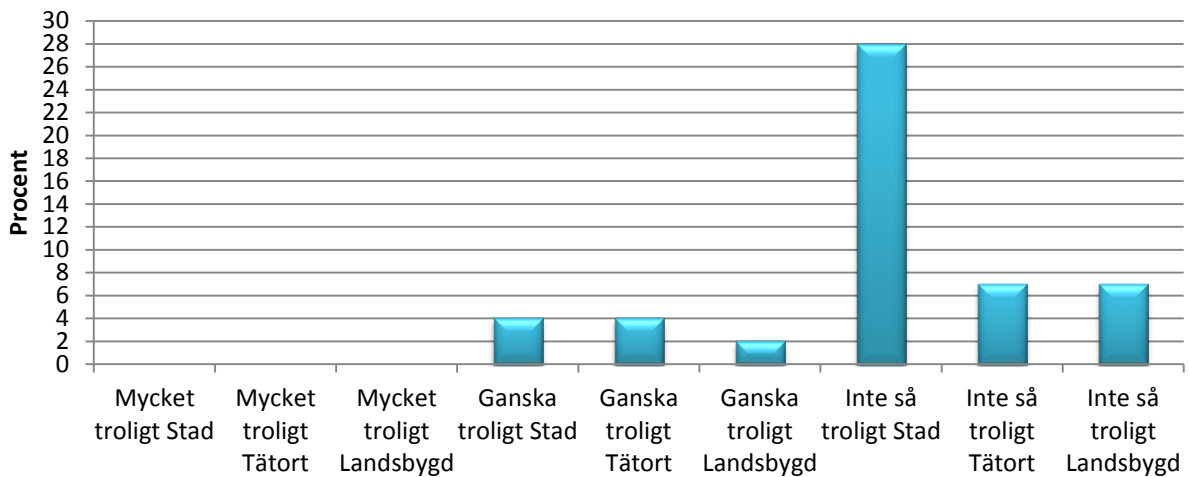

Figur 13. Andel av de besvarande för samtliga program som inte kunde uppge tre skogliga sysselsättningar.

Figure 13. Percentage of the respondents of all classes who could not name three forestry occupations.

Enligt figur 13 framgår det att alla utom två gymnasieprogram är det så många som 25 procent eller fler som inte kan ange tre skogliga sysselsättningar.

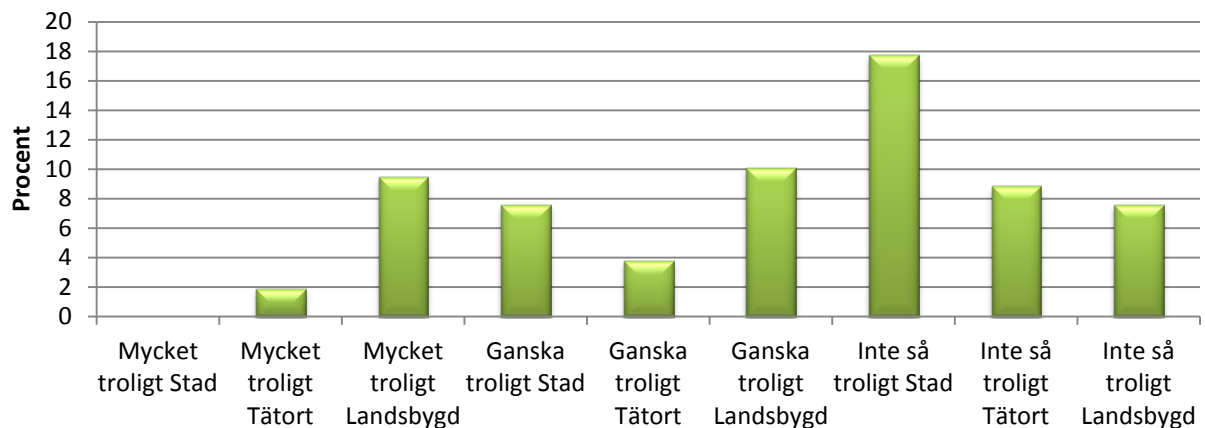
4.2. Hur skiljer sig elever på olika uppväxtplats åt avseende sina attityder till att arbeta inom skogsbranschen?

Figur 14. Procentuell fördelning för samtliga kvinnor på gymnasieprogrammen med uppväxtfördelning över frågan ”Hur troligt anser du att det är att du kommer att ha ett arbete som är kopplat till skog?”.

Figure 14. Percentage distribution for all women in upper secondary school classes with origin distribution on the question “How likely do you think it is that you will have a job that is related to forest?”

Figur 14 visar att ingen kvinna anser att det är mycket troligt att de kommer att ha ett arbete som är kopplat till skog. Det andra som är utmärkande är att de som är uppvuxen i stad anger att det inte är så troligt att de kommer att ha ett arbete som är kopplat till skog.

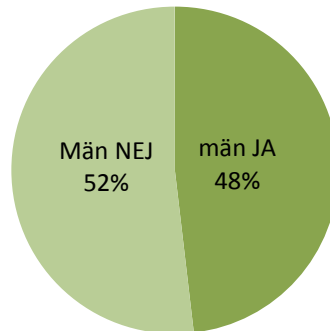

Figur 15. Procentuell fördelning för samtliga män på gymnasieprogrammen med uppväxtfördelning över frågan ”Hur troligt anser du att det är att du kommer att ha ett arbete som är kopplat till skog?”.

Figure 15. Percentage distribution for all men in the upper secondary school classes with origin distribution on the question “How likely do you think it is that you will have a job that is related to forest?”

Figur 15 visar att det finns män som anser att det är mycket troligt att de kommer att ha ett arbete kopplat till skog.

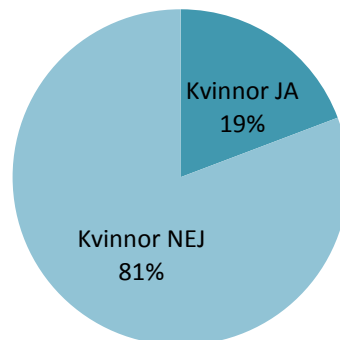
4.3. Finns ett intresse hos gymnasieeleverna att ta del av mer information om skogsbranschen?

Figur 16. Procentuell fördelning för samtliga män på frågan ”Skulle du vilja veta mer om skogliga yrken eller skogliga utbildningar?”

Figure 16. Percentage distribution for all men on the question “Would you like to know more about forestry jobs and forestry educations?”

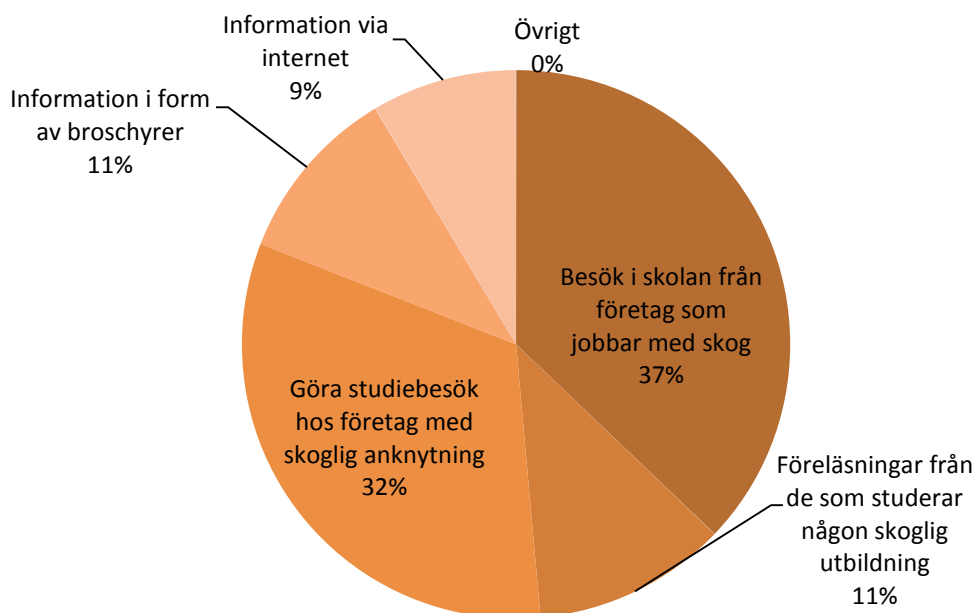
Intresset för att veta mer om skogliga jobb och skogliga utbildningar verkar vara hälften/hälften vilket framgår i figur 16.

Figur 17. Procentuell fördelning för samtliga kvinnor på frågan ”Skulle du vilja veta mer om skogliga yrken eller skogliga utbildningar?”

Figure 17. Percentage distribution for all women on the question “Would you like to know more about forestry jobs and forestry educations?”

I figur 17 kan det utläsas att en väldigt tydlig majoritet av kvinnorna inte vill veta mer om skogliga jobb och skogliga utbildningar.

Figur 18. Procentuell fördelning för samtliga över frågan ”Hur vill du ha information om skogliga yrken eller utbildningar?” som svarat ”JA” på frågan ”Skulle du vilja veta mer om skogliga yrken eller skogliga utbildningar?”

Figure 18. Percentage distribution for all classes on the question “How would you like to get information about forestry jobs and forestry educations?”

De mest utmärkande svaren i figur 18 är att det är studiebesök hos företag med skoglig anknytning samt besök i skolan från företag som jobbat med skog är det som ungdomarna vill ha för att få information kring skogliga jobb eller skogliga utbildningar.

4.4. Hur stor andel av gymnasieeleverna tror sig redan idag vara säkra på vad de vill jobba med i framtiden?

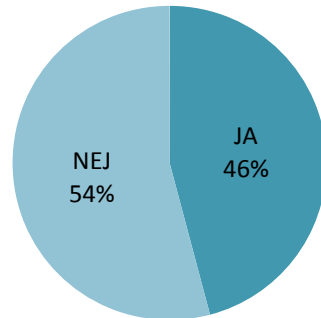
Tabell 4. Procentuell fördelning för samtliga utbildningar för samtliga över frågan ”Vet du vad du vill jobba med om tio år?”

Table 4. Percentage distribution for all educations on the question “Do you know what you want to work with in ten years?”

Utbildning	Län	JA (%)	NEJ (%)
Fordon	Gävleborg	91	9
Fordon	Västerbotten	55	45
Naturvetenskapligt program	Gävleborg	37	63
Naturvetenskapligt program	Västerbotten	40	60
Samhällsvetenskapligt program	Gävleborg	30	70
Samhällsvetenskapligt program	Västerbotten	34	66
Teknikprogrammet	Gävleborg	52	48
Naturbruksgymnasiet	Gävleborg	80	20

Resultatet i tabell 4 visar att det är de gymnasieelever som går de praktiska gymnasieutbildningarna samt de elever som går på teknikprogrammet som verkar klara över sitt yrkesval.

På frågan ”Hur fick du reda på att detta arbete finns?” svarar en dryg femtedel av gymnasieeleverna att ”Anhöriga” spelar störst roll, följt av ”Egen erfarenhet” samt ”Kollat upp själv”.Egentligen är det kategorin ”Övrigt” som är det mest dominanta svarsalternativet. I denna kategori ingår dock flersvar som ”Vet ej”, ”Allmänbildning” och svar ej angett.

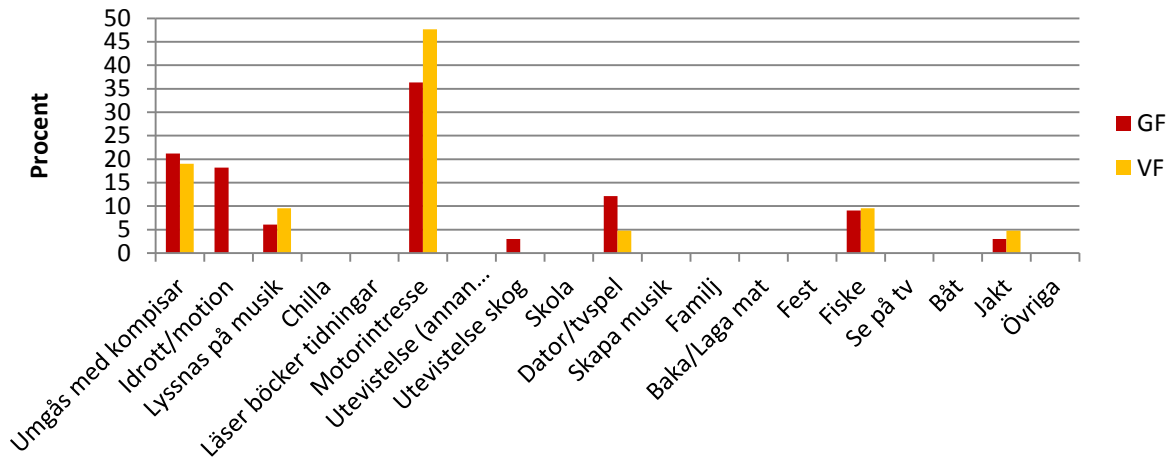
Figur 19. Procentuell fördelning för båda universitetsutbildningarna över frågan ”Visste du redan under gymnasietiden att du ville studera en skoglig utbildning?”

Figure 19. Percentage distribution for both university educations on the question “Did you know during your time in upper secondary school that you wanted to study a forestry education?”

Det är över hälften i figur 19 som inte hade klart för sig under gymnasietiden att de ville studera skog.

De universitetsstuderande anger att ”Information från föräldrar eller andra anhöriga” är den viktigaste orsaken till att intresset för skoglig utbildning uppkom. Vidare är ”Information från internet” samt ”Information från SLU” viktiga faktorer för intresset för den skogligen utbildningen.

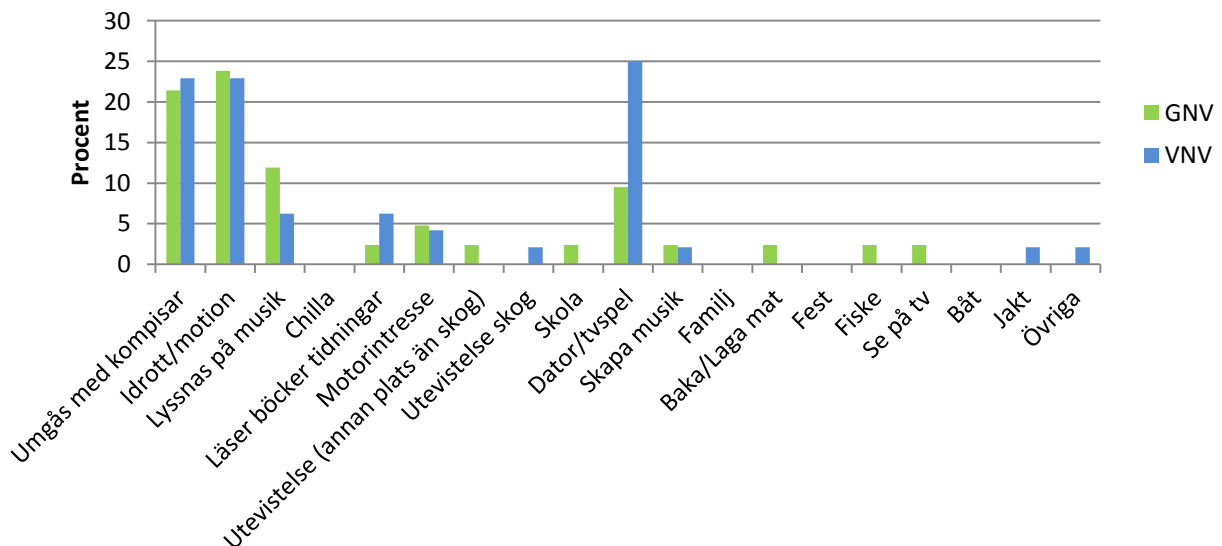
4.5. Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen?

Figur 20. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart män fördelade på Fordonsprogrammet i Gävleborg respektive Västerbottens län.

Figure 20. The three most important leisure activities according to the students themselves, only men at Fordonsprogrammet in Gävleborg and Västerbotten represented.

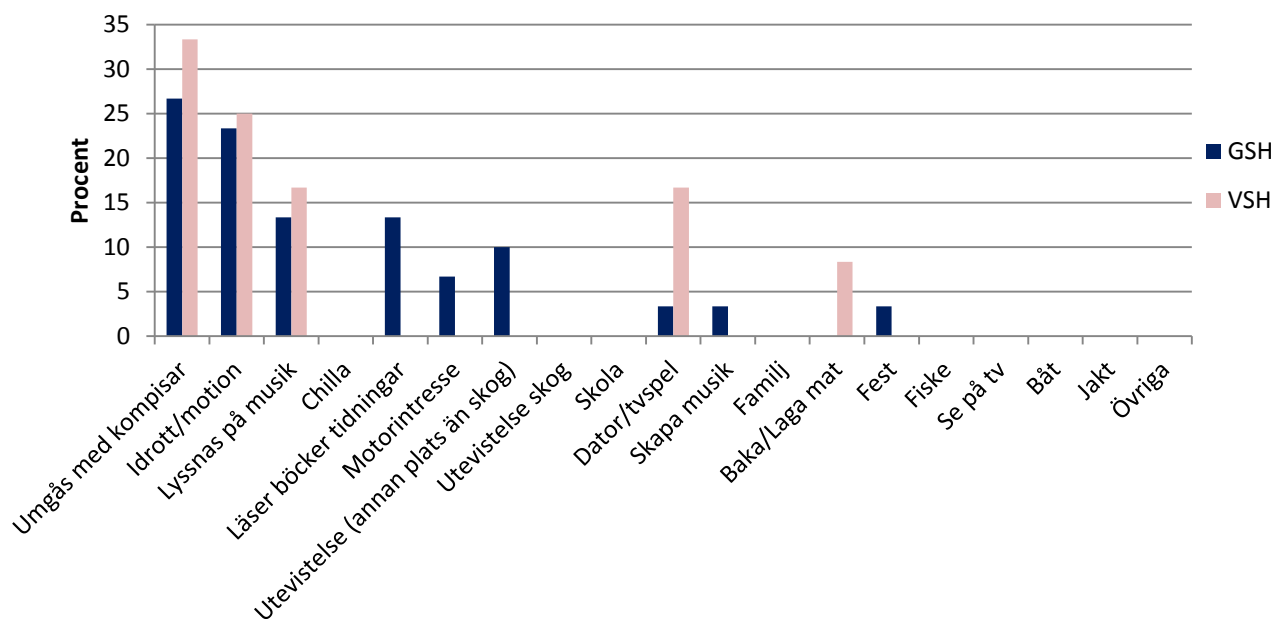
Figur 20 visar att det utmärkande för fordonsprogrammen i respektive län är ett starkt motorintresse.

Figur 21. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart män fördelade på Naturvetenskapliga programmet i Gävleborg respektive Västerbottens län.

Figure 21. The three most important leisure activities according to the students themselves, only men at Naturvetenskapliga programmet in Gävleborg and Västerbotten represented.

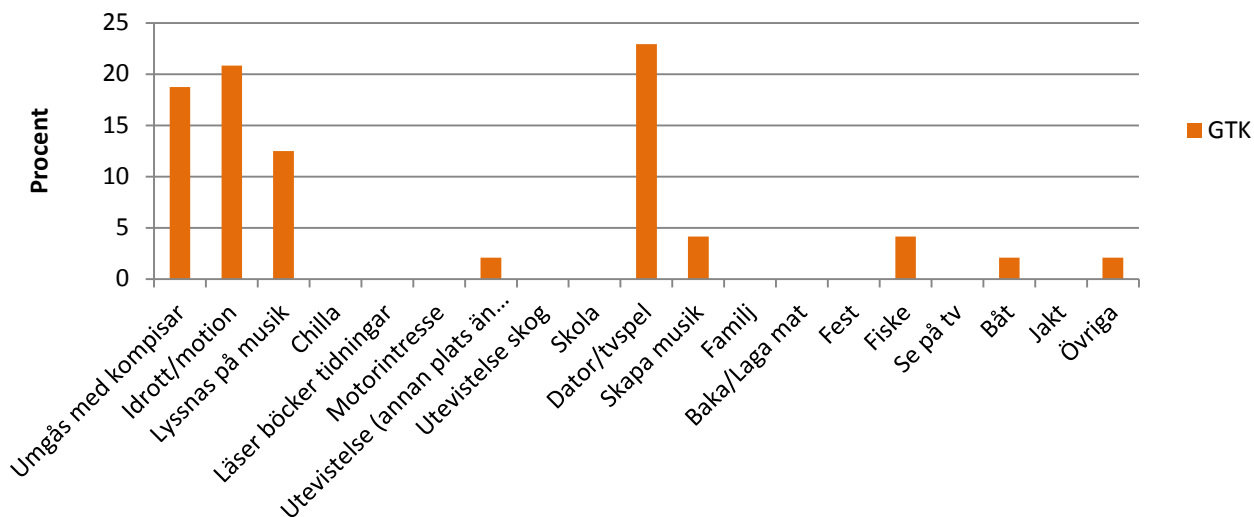
De svarande i figur 21 är överens om att umgås med kompisar samt idrott/motion är de viktigaste fritidsaktiviteterna. I Västerbotten verkar dator/tvspel rankas högt.

Figur 22. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart män fördelade på Samhällsprogrammet i Gävleborg respektive Västerbottens län.

Figure 22. The three most important leisure activities according to the students themselves, only men at Samhällsvetenskapliga programmet in Gävleborg and Västerbotten represented.

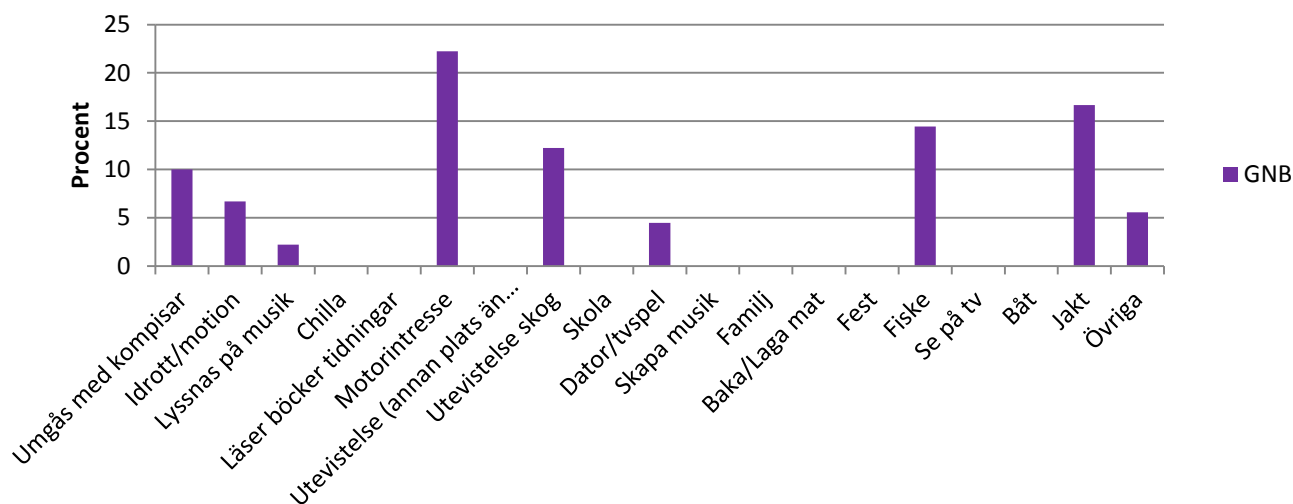
I figur 22 är de svarande överens om att umgås med kompisar samt idrott/motion är de viktigaste fritidsaktiviteterna.

Figur 23. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart män på Teknikprogrammet Gävleborg

Figure 23. The three most important leisure activities according to the students themselves, only men at Teknikprogrammet in Gävleborg represented.

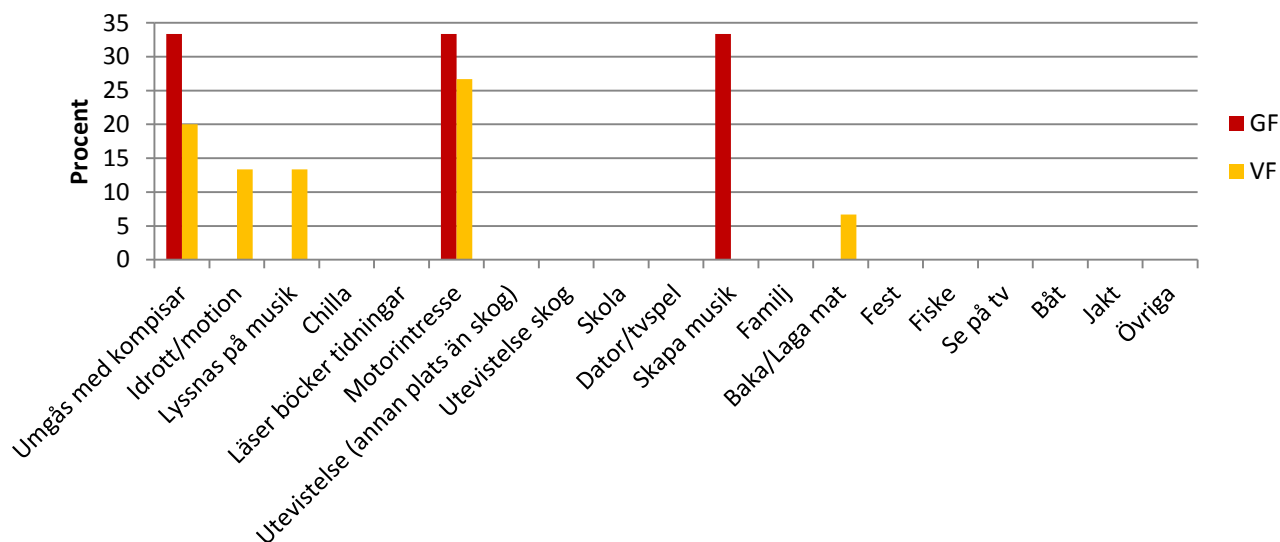
De svarande är överens om att dator/tv-spel, umgås med kompisar samt idrott/motion är de viktigaste fritidsaktiviteterna, vilket framgår i figur 23.

Figur 24. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart män på Naturbruksgymnasiet Gävleborg

Figure 24. The three most important leisure activities according to the students themselves, only men at Naturbruksprogrammet in Gävleborg represented.

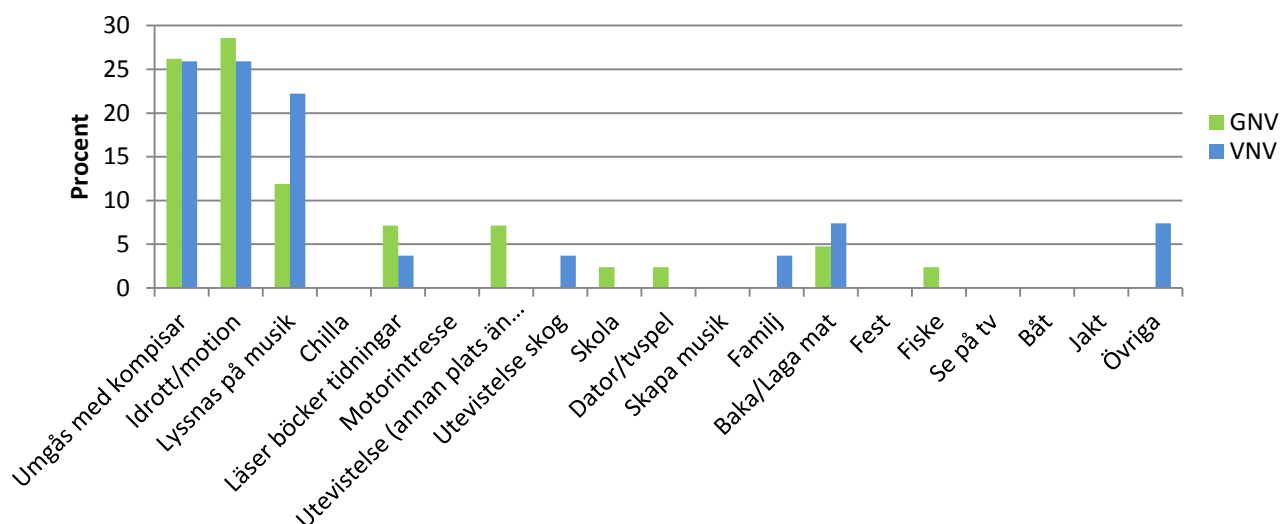
Figur 24 visar att det utmärkande för naturbruksprogrammet i Gävleborgs län är ett starkt motor- och jaktintresse.

Figur 25. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart kvinnor fördelade på Fordonsprogrammet i Gävleborg respektive Västerbottens län.

Figure 25. The three most important leisure activities according to the students themselves, only women at Fordonsprogrammet in Gävleborg and Västerbotten represented.

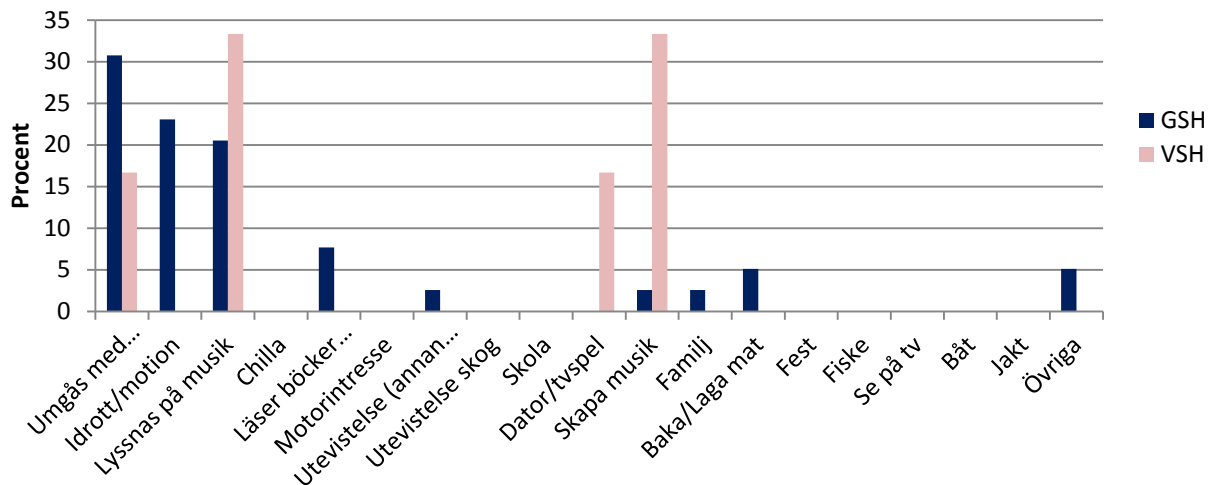
Utmärkande för fordonsprogrammen i båda länen i figur 25 är ett starkt motorintresse och att umgås med kompisar.

Figur26. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart kvinnor fördelade på Naturvetenskapliga programmet i Gävleborg respektive Västerbottens län.

Figure 26. The three most important leisure activities according to the students themselves, only women at Naturvetenskapliga programmet in Gävleborg and Västerbotten represented.

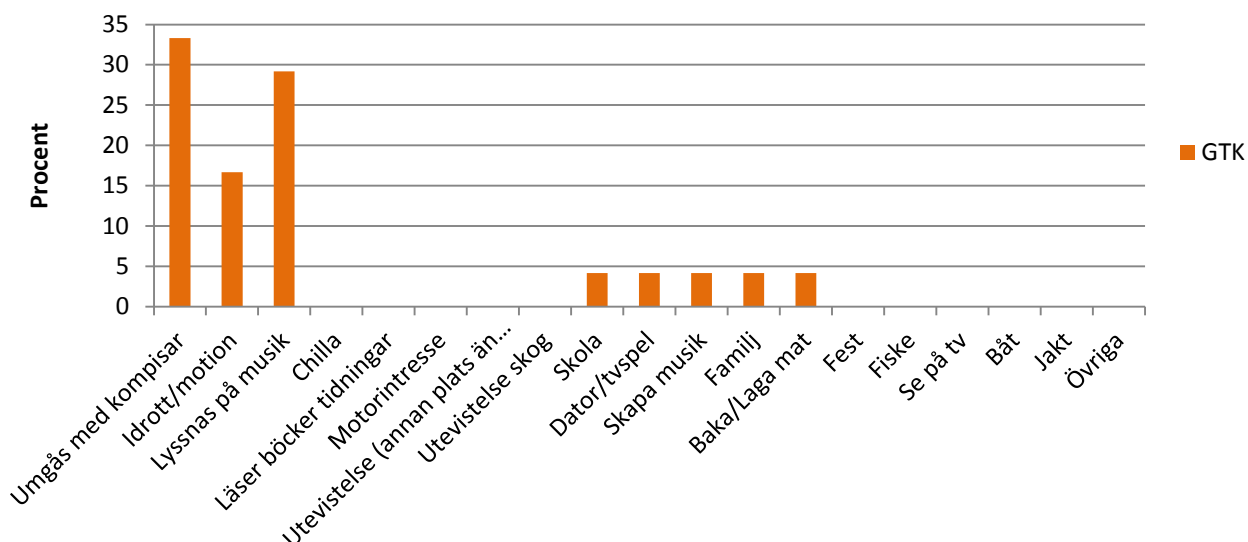
I figur 26 framgår att det utmärkande för naturvetenskapliga programmet i båda länen är att umgås med kompisar samt idrott/motion.

Figur 27. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart kvinnor fördelade på Samhällsvetenskapliga programmet i Gävleborg respektive Västerbottens län.

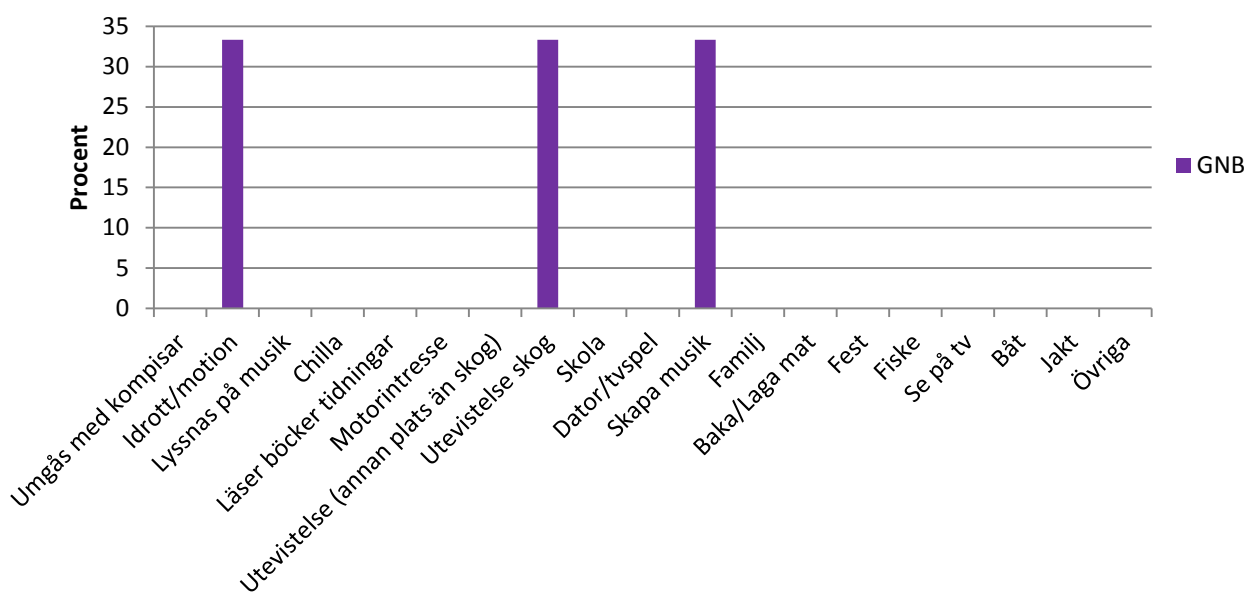
Figure 27. The three most important leisure activities according to the students themselves, only women at Samhällsvetenskapliga programmet in Gävleborg and Västerbotten represented.

I Figur 27 framgår att det utmärkande för Samhällsvetenskapliga programmet i båda länen är att umgås med kompisar samt lyssna på musik.

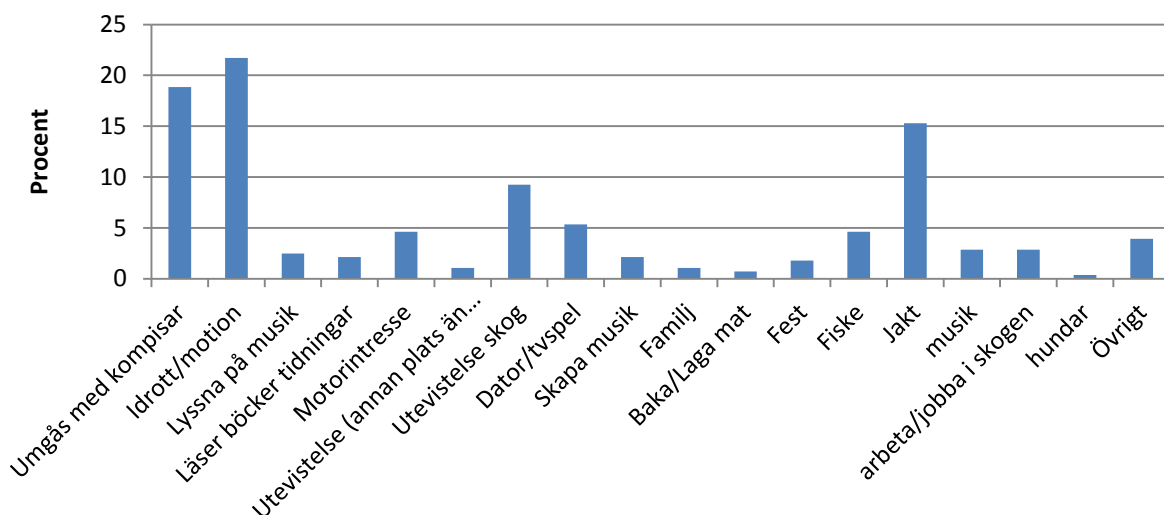
Figur 28. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart kvinnorna på Teknikprogrammet Gävleborg
Figure 28. The three most important leisure activities according to the students themselves, only women at Teknikprogrammet in Gävleborg represented.

Utmärkande för Teknikprogrammet är att umgås med kompisar, lyssna på musik samt idrott/motion, vilket visas i figur 28.

Figur 29. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna enligt studenterna själva, enbart tjejer på Naturbruksgymnasiet Gävleborg
Figure 29. The three most important leisure activities according to the students themselves, only girls at Naturbruksgymnasiet in Gävleborg represented.

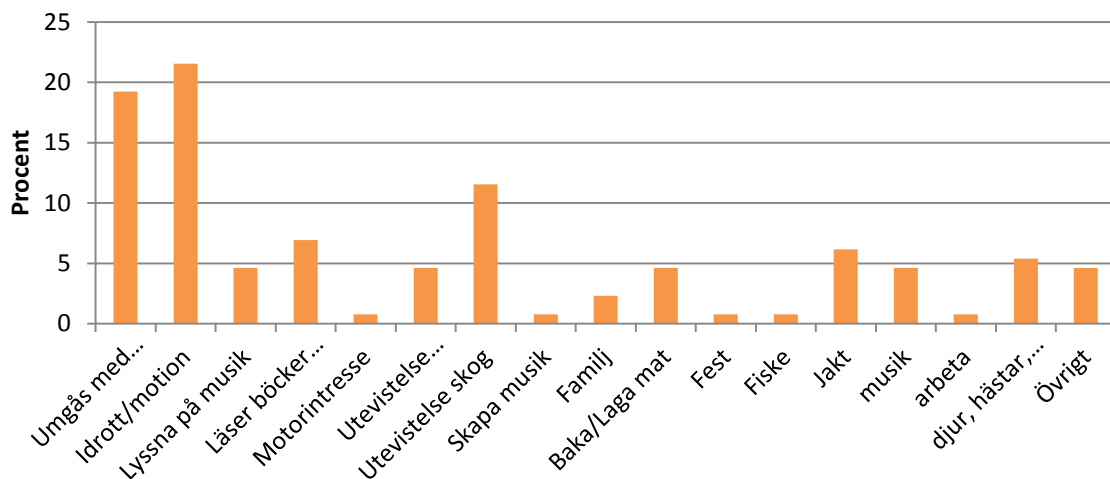
Utmärkande för Naturbruksgymnasiet enligt figur 29, är utevistelse i skogen, idrott/motion samt att skapa musik.

Figur 30. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna under gymnasietiden enligt studenterna själva för båda universitetsutbildningarna, bara män.

Figure 30. The three most important leisure activities during their upper secondary time according to the students themselves for both university educations, only men represented.

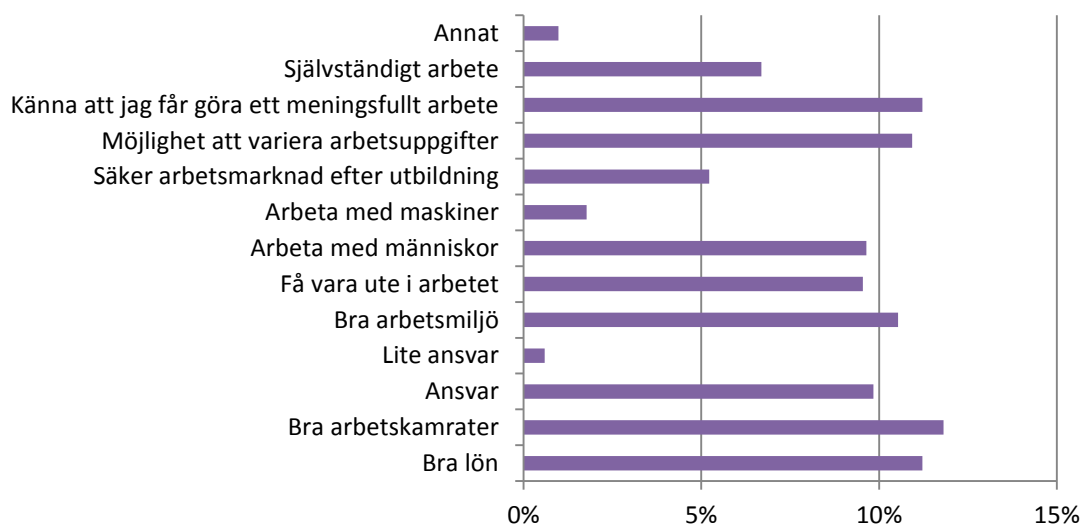
Figur 30 visar att umgås med kompisar, idrott/motion, jakt samt utevistelse i skog är de utmärkande fritidsaktiviteterna som de svarande anger att de gjorde under sin gymnasietid.

Figur 31. De tre viktigaste fritidsaktiviteterna under gymnasietiden enligt studenterna själva för båda universitetsutbildningarna, bara kvinnor.

Figure 31. The three most important leisure activities during their upper secondary time according to the students themselves for both university educations, only women represented.

I figur 31 framgår det att umgås med kompisar, idrott/motion, utevistelse i skog samt jakt är de utmärkande fritidsaktiviteterna som de svarande anger att de gjorde under sin gymnasietid.

Figur 32. Procentuell fördelning mellan de olika svarsalternativen för båda universitetsutbildningarna över frågan ”Vilka egenskaper vill du att ditt framtida jobb ska innehålla?”

Figure 32. Percentage distribution for the different alternatives for both university educations on the question "What qualities do you want your future job to contain?"

Stor och relativt jämn spridning över resultatet framgår i figur 32.

Tabell 5. De fem högst rankade alternativen, rangordnade 1-5, där 1 är viktigast, för de egenskaper som gymnasieelever på samtliga program vill att sitt jobb ska innehålla, här visas endast resultatet för männen

Table 5. The top five alternatives, ranked 1-5, where 1 is the most important, for the properties as upper secondary youth want their job to contain, only men represented

Arbetets egenskaper	Gymnasieprogram							
	GF	VF	GNV	VNV	GSH	VSH	GTK	GNB
Bra arbetsmiljö Mycket viktigt	1	1	1	1	2	1	2	3
Bra arbetskamrater Mycket viktigt	2	3	2	2		3	1	2
Bra lön Mycket viktigt	3	4	4	4	4	2	4	
Ansvar Mycket viktigt	4							
Bra arbetstider Mycket viktigt	5				5			
Känna att jag får göra ett meningsfullt arbete Mycket viktigt		2	5	3	3	5	5	5
Säker arbetsmarknad efter utbildning Mycket viktigt		5	3	5			3	4
Få vara ute i arbetet Mycket viktigt					1	4		1

I tabell 5 framgår det att många av de manliga gymnasieeleverna anser att en bra arbetsmiljö är mycket viktigt.

Tabell 6. De fem högst rankade alternativen, rangordnade 1-5, där 1 är viktigast, för de egenskaper som gymnasieelever på samtliga program vill att sitt jobb ska innehålla, här visas endast resultatet för kvinnorna

Table 6. The top five alternatives, ranked 1-5, where 1 is the most important, for the properties as upper secondary youth want their job to contain, only women represented

Arbetets egenskaper	Gymnasieprogram							
	GF	VF	GNV	VNV	GSH	VSH	GTK	GNB
Bra arbetsmiljö Mycket viktigt	1	1	1	2	1	1	4	3
Bra arbetskamrater Mycket viktigt	3	2	3	1	3	3	2	2
Bra lön Mycket viktigt	4		4	3		5	1	1
Ansvar Mycket viktigt								5
Bra arbetstider Mycket viktigt		4		5	5	4		
Känna att jag får göra ett meningsfullt arbete Mycket viktigt	2	3	2	4	2	2	5	4
Säker arbetsmarknad efter utbildning Mycket viktigt			5				3	
Få vara ute i arbetet Mycket viktigt								
Möjlighet att variera arbetsuppgifter Mycket viktigt	5							
Arbeta med maskiner Mycket viktigt		5						
Arbeta med människor Mycket viktigt					4			

I tabell 6 framgår det att även många av de kvinnliga gymnasieeleverna anser att en bra arbetsmiljö är mycket viktigt.

Tabell 5 och 6 visar resultaten över hur gymnasieungdomarna rangordnar viktiga egenskaper som de vill att ett framtida jobb ska innehålla. Dessa resultat ska jämföras med utfallet som figur 32 visar, vilket är vad de universitetsstuderande anser vara viktiga egenskaper i det framtida arbetet. En likhet verkar vara att "bra arbetsmiljö" värderas högt, och att det på vissa egenskaper är stor spridning bland svaren bland de medverkande. Tabell 5 och 6 tillsammans med figur 20-32 visar vad gymnasieeleverna och de universitetsstuderande anser kring fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb inom skogsbranschen. Vi är ute efter att se om det finns likheter mellan de två olika grupperna av medverkande.

5. Diskussion

5.1. Kritisk granskning av eget material

Då vi genomfört en fallstudie och urvalet inte är representativt, går det inte att säga något mer generellt än i just de klasser där enkätundersökningen genomfördes. Om det funnits mer tid hade enkäten kunnat skickas ut till fler klasser, spridda runt om i Sverige för att på så vis kunna få ihop ett resultat där vi hade kunnat dra slutsatser generaliserade till en större population.

För att få optimal utformning av formulering på enkätfrågorna, skulle testpersoner i ungefär samma ålder som dem enkäten syftar till, ha besvarat enkäten. På så vis hade vi kunnat upptäcka om en del frågor var otydligt ställda. Vidare skulle vi inte heller ha givit ledtrådar i vissa av frågorna (t.ex. så nämner vi röjning som en beskrivning till en fråga) då dessa ibland förekom som svarsalternativ i enkäten. I flera fall har t.ex. ”planterat blommor i trädgården” ansetts som erfarenhet av jobb kopplat till skog, dessa svar har trots det tagits med bland de som svarat ”JA” på frågan om de haft erfarenhet av jobb kopplat till skog. Detta har medfört att en del av resultaten inte kan sägas stämma till 100 procent, då svar av denna karaktär inte var det frågan syftade till.

En annan sak att ha med i beräkningarna är frågan om uppväxtplats, det kan vara svårt för den svarande att avgöra skillnaden mellan stad, tätort och landsbygd. Vi har sett ett flertal exempel på detta då två svarsalternativ kryssats i alternativt mitt emellan två svarsalternativ. Detta kan bero på att den medverkande kan ha flyttat under uppväxten, eller att den medverkande har tillbringat mycket tid i olika boenden, som vid t.ex. delad vårdnad hos föräldrarna.

Målet var att vi skulle få ut enkäterna till tio klasser, fem i respektive län. Vi fick enbart mailkontakt med nio lärare som kunde tänka sig att ställa upp och hjälpa oss med detta trots flera försök att nå en tionde lärare.

En aspekt rörande bearbetningen av resultatet är att det i mån av tid (vilket inte fanns) hade varit önskvärt att göra en djupare bearbetning av resultatet med fokus på att finna samband mellan bakgrundsfaktorer och de olika forskningsfrågorna med hjälp av lämplig statistik. Resultaten presenterades pga. Tidsbristen därför enbart i antal och andelar.

På frågeställningen ”Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen?”, hade det i mån av resurser i form av tid och handledning, varit fördelaktigt att göra någon statistisk analys av hur korrelationen mellan hur gymnasieungdomarna och de universitetsstudierande värderar viktiga egenskaper som ett framtida arbete ska innehålla.

Då den initiala idén var att få med hur bakgrundsfaktorer (uppväxtplats, erfarenhet av skog etc.) påverkade respektive frågeställning, insåg vi ganska snart att det var omöjligt att få till med de resurser vi hade att tillgå. Av denna anledning har denna aspekt i mycket hög grad uteslutits i resultat- och diskussionsdelen.

Vid konstruktion av intervjufrågorna borde enkäterna ha utformats och förankrats i teorin för att i diskussionen kunna dra rimliga slutsatser, med stöd ifrån teorin.

5.2. Diskussion av resultat

5.2.1. Bakgrundsfaktorer

De praktiska gymnasieprogrammen i respektive län samt teknikprogrammet i Gävleborg har en klar dominans av elever som är killar. I de skogliga universitetsutbildningarna ser man samma mönster. Killarna på de praktiska gymnasieprogrammen är de som ser ut att ha mest erfarenhet av skogligt jobb. Generellt sett är erfarenhet av skogligt jobb bland tjejer i alla gymnasieprogram väldigt låg. Totalt sett svarande 32 procent av gymnasieeleverna att de jobbat med skog, vilket var högre än förväntat, men naturbruksgymnasiet drar troligtvis upp statistiken då 77 procent uppger att de haft ett arbete kopplat till skog. Av de skogliga universitetsutbildningarna svarade ca 70 procent att de haft ett jobb kopplat till skog innan de påbörjade sin universitetsutbildning, värt att ha i åtanke är att dessa individer högst troligt jobbat efter avslutad gymnasieutbildning. De gymnasielever som uppger att de jobbat med skog nämner plantering och röjning som de vanligaste sysselsättningarna. På motsvarande sätt är dessa sysselsättningar även de som jägmästarstudenter samt skogsmästarstudenter angav med störst andel. Bland denna urvalsgrupp nämndes också en större spridning på sysselsättningarna.

Av de medverkande gymnasieeleverna visar resultatet på att de som går en praktisk gymnasieutbildning i mycket större utsträckning än övriga gymnasieprogram har vuxit upp på landsbygden. Både jägmästarstudenter och skogsmästarstudenter anger att 60 procent av de medverkande i enkäten är uppväxt på landsbygden. Vad det gäller skogsägande angav de medverkande att 44 procent äger skog inom familjen, där de som är uppväxt på landsbygden stod för den största delen. Universitetsutbildningarnas medverkande angav att 71 procent äger skog inom familjen.

På frågan som enbart universitetsutbildningarna fick besvara, angående vilket gymnasieprogram man gick, svarade en överlägsen majoritet av jägmästarstudenterna att de gick naturvetenskapligt gymnasieprogram. Detta är inte förvånande då antagningskraven för utbildningen kräver denna form av behörighet. Skogsmästarna angav på motsvarande fråga att de gått antingen naturvetenskapligt program eller naturbruksgymnasium.

I naturbruksgymnasiet i Gävleborg samt fordonsprogrammet i Västerbotten uppgav en distinkt majoritet att de har en släkting som arbetar eller har arbetat inom skogsbranschen. Motsvarande fråga för universitetsutbildningarna visar på att cirka hälften av de medverkande för respektive utbildning har en släkting som arbetar eller har arbetat inom skogsbranschen.

5.2.2. Vet gymnasieelever vad man egentligen kan arbeta med, om man jobbar i skogsbranschen?

Överlag kan ett tydligt mönster i vilka sysselsättningar som anges ses. Många har svarat typiska skogsjobb kopplat till produktion, som t.ex. skogshuggare, maskinförare, röjning och plantering. Det som är anmärkningsvärt är att teknikprogrammet i Gävleborg har betydligt fler som anger industri som sysselsättning än vad något annat program gör. Bärplockare och jägare nämns som sysselsättningar på flera av enkäterna, utspritt över de olika programmen. Naturvetenskapligaprogrammet i Gävleborg har ett par stycken som anger miljö som sysselsättning. Av de medverkande så är det generellt en skrämmande hög andel som inte kan uppge tre skogliga sysselsättningar.

I tre av klasserna är det minst hälften som inte kan uppge tre skogliga sysselsättningar. Frågan är vad detta beror på. Har de medverkande inte ansträngt sig för att besvara enkäten ordentligt eller är kunskapsnivån kring skogsbranschen helt enkelt alldeles för låg? Det man kan säga kring informationen kring skogliga jobb verkar i högsta grad komma från föräldrar eller andra anhöriga samt skolan.

5.2.3. Hur skiljer sig elever med olika uppväxtplats åt avseende sina attityder till att arbeta inom skogsbranschen?

Det var inte en enda tjej, oberoende av uppväxtplats, som uppgav att det är mycket troligt att hon kommer att arbeta inom skogsbranschen. Drygt en tiondel av killarna anger att det är mycket troligt att de kommer att ha ett arbete som är kopplat till skog. En förklaring till varför det ser ljusare ut kring denna fråga vad det gäller killarna än tjejerna, är att naturbruksgymnasister finns representerade, vilket nästan uteslutandes utgörs av killar.

5.2.4. Finns ett intresse hos gymnasieeleverna att ta del av mer information om skogsbranschen?

Intresset hos killar för att få ta del av information om skogsbranschen verkar se ganska positivt ut eftersom att nästan hälften har svarat ja på frågan om att få veta mer om skogsbranschen. Vad det gäller tjejerna verkar intresset inte alls vara lika högt som hos killarna då en knapp femtedel ställer sig positiva till att få ta del av ytterligare information. På frågan om hur de skulle vilja ta del av informationen, har en tredjedel svarat att de vill göra studiebesök hos företag med skoglig anknytning. Knappt 40 procent angav att de vill få besök i skolan från företag som jobbar med skog. Ett oväntat resultat är att enbart en knapp tiondel har angett att de vill ha informationen via internet. Vidare har elva procent svarat att de vill ha information i form av broschyrer. Båda dessa resultat pekar på att gymnasieungdomarna inte själv vill söka aktivt efter informationen utan att de på något sätt vill ha ett ansikte på någon som har en skoglig anknytning.

Hagström (1999) skriver att skolan spelar en viktig roll för ungdomarna då många bilder utav vad som är typiskt kvinnligt och manligt fås från skolan. Det är därför väldigt viktigt att skolan engagerar sig i att sprida korrekt kunskap om vilka möjligheter det finns inom en av Sveriges absolut viktigaste branscher, skogen. Det är viktigt att det sprids kunskap om att det numera inte alls krävs en "stor och stark karl" för att kunna arbeta inom skogssektorn.

5.2.5. Hur stor andel av gymnasieeleverna tror sig redan idag vara säkra på vad de vill jobba med i framtiden?

De ungdomar som går ett praktiskt gymnasieprogram verkar i högre utsträckning säkra på vad de vill jobba med om tio år. Av de som redan nu tror sig veta vad de vill jobba med om tio år verkar anhöriga haft den enskilt största betydelsen för att ha givit information till detta arbete. Till anhöriga sägs man ha "starka band", enligt Granovetter (1973) är det just de starka banden som har störst påverkan på individen. Av de som idag studerar vid en skoglig universitetsutbildning har lite drygt hälften angett att de inte visste under gymnasietiden att de ville studera en skoglig utbildning. Detta resultat visar på att det går att få ungdomar intresserade av en skoglig bana även efter gymnasietiden. Intresset för att studera en skoglig utbildning enligt både jägmästarstudenter och skogsmästarstudenter har uppkommit från information från föräldrar eller andra anhöriga som enskilt största faktor. Samanlagt har en

dryg femtedel uppgett att information från SLU eller tidigare skolor varit bidragande faktorer för att välja en skoglig utbildning.

Enligt Hagström (1999) är det delvis vanligt att ungdomar väljer samma yrkesbana som sina föräldrar. Detta syns tydligt bland de gymnasieelever på Fordonsprogrammet (många vill köra timmerbil) i Västerbotten och Naturbruksgymnasiet i Gävleborg, där en tydlig majoritet i respektive klass säger sig ha någon släkting som arbetar inom skogsbranschen. Hagström (1999) menar också att det är många ungdomar som inte alls väljer samma väg i livet vad det gäller yrkesval som sina föräldrar, utan de väljer helt efter eget intresse. Dock verkar intresset för att få veta mer om skogliga utbildningar och arbeten vara mycket lågt, framförallt hos tjejerna. Kanske hänger detta ihop med att tjejer i högre grad verkar vilja studera vidare vid högskola och/ eller arbeta inom den offentliga sektorn, som t.ex. inom vård och omsorg, som Lindgren (1999) skriver. Det kanske även beror på okunskap, de flesta svar som angavs på frågan ”Vet gymnasieelever vad man egentligen kan arbeta med, om man arbetar i skogsbranschen?” visade på att de flesta associerar skogsbranschen med arbeten så som plantering och röjning.

”Signifikanta andra”, som t.ex. föräldrar, har en stor betydelse för individens självbild, och självbilden påverkar utbildnings- och yrkesvalet (Hagström, 1999). Scott (2005) menar att ens sociala nätverk påverkar vilka värderingar en individ har gentemot skogen. Det är de s.k. starka banden som verkar ha störst påverkan på individen, eftersom det är de personer man har starka band till man rådfrågar och får influenser av (Granovetter, 1973).

Det är därför rimligt att hävda att de ungdomar som inte har föräldrar som på ett eller annat sätt har ett intresse för skog, kommer att ha svårare att se sig själv arbeta inom skogsbranschen. Det är därför väldigt viktigt att skogsbranschen visar upp sig (t.ex. studiebesök/ praktikplats) för ungdomarna under skolåren, eftersom även erfarenheter från arbetslivet, tillfälligheter och influenser också påverkar hur ungdomar väljer utbildning och yrke (Hagström, 1999; Lidström, 1999).

I careership-teorin nämns vändpunkter som en viktig del i beslutsfattandet. Då de universitetsstuderande fick besvara frågan ”Visste du redan under gymnasietiden att du ville studera en skoglig utbildning?” svarade drygt hälften ”Nej”, en tanke här är att det kanske är så att en del av dessa stött på någon särskild vändpunkt som gjort att de valt en skoglig inriktning?

5.2.6. Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen?

Av de killar som studerar vid en skoglig universitetsutbildning så var de främsta fritidsaktiviteterna under gymnasietiden idrott/motion, umgås med kompisar, jakt samt utevistelse i skog. För tjejerna var motsvarande fritidsintressen idrott/motion, umgås med kompisar, utevistelse skog, läsa böcker/tidningar samt jakt. Gemensamma drag för dessa är att man hade en aktiv livsstil med en anknytning till skogen. Av de medverkande gymnasieklasserna är det enbart naturbruksgymnasiet i Gävleborg som har ett tydligt jaktintresse och ett intresse för att vistas i skogen. De flesta gymnasieklasserna har uppgett umgås med kompisar och idrott/motion som viktiga fritidsaktiviteter. Vid närmare eftertanke tror vi att dessa fritidsaktiviteter inte ligger till grund för vilken yrkesbana man väljer, varför dessa alternativ inte borde ha ingått som svarsalternativ för frågan. George & Jones (2012) tar upp viktiga faktorer för arbetstillfredsställelse, vilka är värderingar, personlighet, sociala

influenster och arbetssituationen. Därför har det undersökts hur gymnasieeleverna och universitetsstudenterna förhåller sig till olika egenskaper i sitt framtida jobb. Av i princip samtliga klasser angavs av både killar och tjejer att "Känna att jag får göra ett meningsfullt arbete" är mycket viktigt som en egenskap i ett framtida jobb. Denna egenskap var även en av de viktigaste då de medverkande från de båda universitetsutbildningarna fick besvara samma fråga. Universitetsstudenterna uppger att "Möjlighet att variera arbetsuppgifter" är en av de viktigaste egenskaperna för ett framtida jobb, av gymnasieklasserna är det enbart en klass som anser detta vara en av de viktigaste egenskaperna. Enligt universitetsstudenterna var den tredje viktigaste egenskapen "Bra arbetsmiljö" detta uppgavs även av samtliga gymnasieklasser. Vidare var "Bra arbetskamrater" något som de universitetsstuderande värderade högt, något som samtliga utom en klass höll med om. Slutligen så rankades "Bra lön" som en viktig egenskap av de universitetsstuderande, alla utom tre gymnasieklasser hade med det på sin lista över viktiga egenskaper. Det går inte med säkerhet att avgöra huruvida man kan se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen. Det skulle kunna vara så om man tittar på jämförelsen mellan hur gymnasieeleverna och de universitetsstuderande vid skoglig utbildning har svarat, många egenskaper verkar överensstämma. Med rätt informationsmedel tror vi därför att det kan finnas en möjlighet att få en del av gymnasieeleverna intresserade av den skogliga inriktningen. En annan sak som kan vara värt att poängtera här är att drygt hälften av de universitetsstuderande inte visste under gymnasietiden att de ville studera skog, vilket ytterligare försvårar frågan på huruvida det går att uttala sig om det finns något mönster mellan fritidsintressen och att välja en skoglig bana (då man jämför gymnasieelevernas svar med de universitetsstuderandes svar).

Det var betydligt fler av männen än kvinnorna bland gymnasieprogrammen som ansåg att "Säker arbetsmarknad efter utbildning" är mycket viktigt, detta bekräftas av den studie som Ungdomsstyrelsen gjort där männen i högre utsträckning värdesatte fast anställning än kvinnorna på frågan "Vad är viktigt vid 25 års ålder?". En vidare tanke här är om det kanske är en bidragande orsak till varför män i högre utsträckning väljer en skoglig yrkesbana (t.ex. maskinförare som kan ses som en säker arbetsmarknad) än kvinnor.

Hagström (1999) tar upp egenskaper som är viktiga för att en individ skall trivas med sin sysselsättning. Viktiga egenskaper visade sig bland andra vara: trygghet/fysiska arbetsmiljön, karriär/materiella förmåner, sociala relationer samt oberoende/självständighet. Dessa egenskaper rangordnades mycket högt även hos demedverkande i vår enkätundersökning.

5.3. Jämförelse med andras resultat

Undersökningens resultat visade på att information från föräldrar eller andra anhöriga samt skola var de största faktorerna för att få tillgång till information om skogsbranschen. I studien som Halder et. al (2010) genomförde blev resultatet att en dryg tredjedel av de medverkande niondeklassarna angav att skolan bistod med informationen om bioenergi. När det kommer till att välja en skoglig utbildning upptäcktes i resultatet att viktiga faktorer var att trivas att vistas i skog och mark, vilket även Eklund (2002) kom fram till i sin studie. Även i denna studie angav drygt 40 procent att bekant hade varit inspirationen till att välja en skoglig utbildning. En knapp femtedel uppgav att skolan i form av studievägledaren givit dem informationen. Eklund (2002) skrev att det var anmärkningsvärt att ingen hade uppgett skogsnäringen som informationskälla. Detta borde ha funnits i åtanke då svarsalternativen för denna fråga

formulerades, eftersom att det är av största intresse för att se om skogsnäringens marknadsföring når fram. Det kan mycket väl vara så att de medverkande anser att skogsnäringen har bidragit med information, men detta kan i så fall ha blivit ”dolt” i svarsalternativen ”Annat”, ”Genom reklam i tidningar eller tv” eller ”Information från internet”.

Framförallt svarade killarna på gymnasieprogrammen att de ville veta mer om skogliga yrken och utbildningar och det kan tolkas som att marknadsföringen som finns idag inte täcker upp den efterfråga som vårt arbete visar på. Det verkar vara fler som är av samma åsikt, bland annat finns citat i Eklunds (2002) arbete att ”(...) Skogsbruket måste ut till allmänheten” och ”Jag tror att det har att göra med att folk vet inte vad utbildningen kan leda till (...)”. Eriksson (2003) menar att de skogsjobb som finns är okända för många ungdomar och därför är det ett dåligt intresse för skogliga utbildningar. Eklund (2002) hävdar att representanter från naturbruksgymnasierna kan berätta om utbildningen och att det ska finnas möjlighet till ”prova-på-dagar”. Detta verkar stämma överens med vad gymnasieeleverna efterfrågar eftersom att många var positivt inställda till att få göra studiebesök samt få besök av skogligt anknutna personer.

5.4. Tillämpning av resultat samt vidare forskning

5.4.1. Tillämpning av resultat

Genom resultaten kan det konstateras att utöver de åtgärder som redan finns behövs mer marknadsföringsinsatser på rätt plats, för det finns faktiskt en efterfrågan på mer information. Denna efterfråga är större hos killarna än hos tjejerna. Vidare upptäcktes även att kunskapsnivån i flera klasser var beklämmande. Här tror vi att skolan, skogsnäringen och anhöriga spelar en stor roll för att kunskapsnivån ska höjas. De satsningar som görs idag i form av Skogen I Skolan och Framtidsresan är högst nödvändiga. Det hade varit intressant att fråga samtliga medverkande ifall de har haft erfarenhet från dessa satsningar och vidare även undersökt huruvida satsningarna har ökat det skogliga intresset eller ej. En viktig indikation från resultaten är att skogsnäringen måste vara mer aktiv och tillgänglig för gymnasieeleverna i form av studiebesök och besök i skolor för att berätta mer om möjligheterna som finns inom skogsbranschen. För att locka de ungdomar som kan tänka sig att gå en praktisk gymnasielinje måste satsningarna nå ut redan under högstadiet, då t.ex. många av våra framtida maskinförare väljer naturbruksgymnasiet. I resultaten framgick att associationerna till skogliga yrken var av mer ”hårda” värden, det var enbart en av åtta klasser som faktiskt angav att man kan jobba med miljö. Det verkar vara befogat att hävda att det måste tryckas mer på den bredd som ett jobb inom skogsbranschen många gånger kan innebära. Enkätundersökningen visade på vilka egenskaper gymnasieeleverna faktiskt efterfrågar i sitt framtida jobb. Det är viktigt för skogsbranschen att anamma och visa att många av dessa egenskaper går att finna i just skogliga jobb.

5.4.2. Vidare forskning

För att fånga upp det skogliga intresset hos tjejerna hade det varit nödvändigt att djupare undersöka vad det är som gör att intresset för ytterligare information kring skogsbranschen inte ligger lika högt som hos killarna. Det skulle ha gjorts en representativ undersökning för att säkert kunna uttala sig över hur intresset och kunskapsnivån kring skogsbranschen egentligen ser ut. Ser resultaten liknande ut

som de resultat vi fått fram, måste drastiska åtgärder göras för att öka det skogliga intresset hos ungdomarna då skogsbranschen är en viktig framtidsbransch för hållbar utveckling. En klar fördel för att kunna analysera svaren på ett djupare plan hade varit om djupintervjuer genomförts. Vår första tanke var att först skicka ut enkäter till ett lämpligt antal elever för att sedan hålla en inspirationsföreläsning för dessa och sedan slutligen låta de medverkande besvara samma enkät igen för att kunna se om någon ökning i skogligt intresse uppnåts. Vidare vore det intressant att ta reda på vilka marknadsföringsinsatser som vänder sig mot ungdomar och om det skulle gå att förbättra dessa på något sätt. En tanke kring vad som kan göras i framtiden som vuxit fram under arbetets gång, då många gymnasieelever anger ett starkt intresse för att spela dator och tv-spel, är att undersöka om det går att integrera detta intresse med ett skogligt intresse. Med det menar vi att många kanske inte tänker på hur otroligt högteknologiskt ett arbete inom skogsbranschen kan vara, som t.ex. att vara maskinförare. För att fånga upp de ungdomar som kanske skulle kunna tänka sig att välja en sådan bana, skulle en motsvarande undersökning i högstadielklasser istället för i gymnasieklasser ha gjorts.

5.5. Slutsats

- Hur skiljer sig elever med olika uppväxtplats åt avseende sina attityder till att arbeta inom skogsbranschen? Gymnasieelevernas uppväxtplats verkar ha stark påverkan på huruvida gymnasieeleverna skulle kunna tänka sig att jobba med skog eller ej. Stadsbor är mest skeptiska. Det finns en stark koppling mellan ett skogligt intresse och naturlig anknytning till skogen i form av anhöriga som jobbar med skog och/eller skogsägande inom familjensamt fritidsintressen kopplat till skog
- Finns ett intresse hos gymnasieeleverna att ta del av mer information om skogsbranschen? Det verkar det finnas ett intresse i flera av de medverkande gymnasieklasserna att få veta mer om skogliga utbildningar och yrkesval.
- Hur stor andel av gymnasieeleverna tror sig redan idag vara säkra på vad de vill jobba med i framtiden? Majoriteten på fordonsprogrammen i de båda länen samt naturbruksgymnasiet verkar veta detta redan nu.
- Kan man se något mönster mellan fritidsintressen/egenskaper som är viktiga i ett framtida jobb och ett intresse för skogsbranschen? En del likheter återfinns mellan vad gymnasieeleverna och de universitetsstudierande anser vara viktiga egenskaper i arbetet samt fritidsintressen.
- I de klasser där enkätundersökningen ägt rum var kunskapsnivån lägre än vad vi föreställt oss eftersom många inte ens kunde ange tre skogliga sysselsättningar. Marknadsföringen bör riktas för att både informera ungdomar om vilka möjligheter ett jobb inom skogsbranschen kan innebära, men även för att öka kunskapen bland ungdomarna om en av våra viktigaste basindustrier. Vi tror att ett led i detta är att skogsnäringen själv måste bli mer synlig och Vet gymnasieeleverna vad man egentligen kan arbeta med, om man jobbar i skogsbranschen?

Tillkännagivanden

Ett stort tack till:

Anders Lindhagen - handledare, som med konstruktiv kritik och entusiasm hjälpt oss att driva detta arbete framåt och kommit med mycket goda och användbara råd.

Erika Nilsson -Skogen I Skolan, som i ett tidigt skede anammat vår idé och inspirerat oss.

Dimitris Athanassiadis som har funnits tillgänglig för oss under hela arbetets gång.

Carola Häggström och Jenny Högström som hjälpte oss med det praktiska kring utskrift av enkäter samt materiel.

Alla de lärare som ställt upp och tagit tid från sin undervisning för att dela ut enkäterna.

Slutligen ett stort Tack de gymnasieelever och studenter som medverkat i enkätundersökningen.

Referenser

- Dias, R.A, Mattos, C.R & Balestieri, J.A.P. (2004). Energy education: breaking up the rational energy use barriers. *Energy Policy* Vol. 32, ss. 1339–47.
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421503001009> [Hämtad: 2014-03-12].
- Eklund, H. (2002). *Skoglig Gymnasieutbildning Rekryteringsproblemet – Elevernas syn på utbildningen; arbetet och framtiden*. Sveriges Lantbruksuniversitet, Skogsingenjörsprogrammet (Examensarbete 2002:17).
- Eriksson, P. (2003). Bygg ett starkt arbetsgivarmärke: *Skog & Forskning*. Vol. 4 ss. 22-25.
- Fransson, Karin & Lindh, Gunnel (2004). *Ungdomars utbildnings- och yrkesval - i egna och andras ögon*. Stockholm: Skolverket
- Fredriksson, P. (2013). Framtidens jobb finns i skogen. <http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Skogseko/Artikelregister/SkogsEko-1-2013/Framtidens-jobb-finns-i-skogen/> [Hämtad: 2014-03-10].
- Fürth, T. (2002). *80-talisterna kommer*. Konsultförlaget, Uppsala.
- George, M, J & Jones, R, G. 2012. *Understanding and Managing Organisational Behavior*. 6. ed. Harlow: Pearson.
- Granovetter, M.S. (1973). The Strength of Weak Ties **American Journal of Sociology**. Vol. 78, nr.76 ss. 1360-1380
<http://www.jstor.org/stable/2776392?seq=1> [Hämtad: 2014-03-12]
- Hagström, Tom (1999). *Ungdomar i övergångsåldern*. Studentlitteratur, Lund.
- Halder, P, Havu-Nuutinen, S, Pietarinen, J & Pelkonen, P. (2010). Bio-energy and youth: Analyzing the role of school, home, and media from the future policy perspectives. *Applied Energy*. Vol. 88, ss. 1233-1240.
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306261910004198> [Hämtad: 2014-03-12].
- Harshaw, H. W & Tindall, D.B. (2005). Social Structure, Identities, and Values: A Network Approach to Understanding People's Relationships to Forests: *Journal of Leisure Research*. Vol. 37.Nr. 4.ss. 426-449.
- Hodkinson, Phil & Sparks, Andrew C (1997). Careership: A sociological Theory of Career Decision making. *British Journal of Sociology of Education*, 18:1, 29-44.
- Hodkinson, Phil; Sparkes, Andrew C, & Hodkinson, Heather (1996). *Triumphs and Tears: young people, markets and the transition from school to work*. London: David Fulton.
- Kylén, J-A, (2004). *Att få svar: Intervju, enkät, observation*. 1:a upplagan. Bonnier Utbildning AB, Stockholm.

Liarakou, G, Gavrilakis, C & Flouri, E. (2008). Secondary school teachers' knowledge and attitudes towards renewable energy sources. *Journal of Science Education and Technology*. Vol. 18, ss. 120–129. <http://link.springer.com/article/10.1007/s10956-008-9137-z> [Hämtad: 2014-03-12]

Lidström, Lena (2009). *En resa med osäkra mål – unga vuxnas övergångar från skola till arbete i ett biografiskt perspektiv*. Umeå Universitet.

Lindgren, Monica (1999). Arbete, anställningsformer och organisering: En kritisk granskning av relationen individ – organisation i det moderna arbetslivet i *Individen och arbetslivet*, SOU 1999:69.

Länsstyrelsen (2014). Gävleborg – Ett skogslän. <http://www.lansstyrelsen.se/gavleborg/Sv/miljo-och-klimat/tillstandet-i-miljon/skog/Pages/index.aspx> [Hämtad: 2014-04-14].

Lönn, T. (1996). *Morgondagens arbetskraft*. Konsultföretaget, Uppsala.

Nationalencyklopedin (2014a). Fallstudie. <http://www.ne.se/lang/fallstudie> [Hämtad: 2014-03-13].

Nationalencyklopedin (2014b). Totalundersökning. [http://www.ne.se/lang/totalundersökning](http://www.ne.se/lang/totalundersokning) [Hämtad: 2014-04-03].

Olsson, H & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm. Liber AB.

Scott, J. (2000). *Social network analysis: A handbook*. 2 ed. London. SAGE Publications.

Skogssverige (2014). Skogen & Ekonomin. <http://skogssverige.se/politik-ekonomi/skogen-ekonomin> [Hämtad: 2014-04-08].

Skogsindustrierna (2013a). Vad är Framtidsresan? http://www.skogsindustrierna.org/framtid/framtidsresan_1 [Hämtad: 2014-03-10].

Skogsindustrierna (2013b). SkogsSverige och Skogen i Skolan. <http://www.skogsindustrierna.org/framtid/grundskola/skogssverige-skogen-i-skolan> [Hämtad: 2014-03-10].

Skogsindustrierna (2014a). Branschfakta. <http://www.skogsindustrierna.org/branschen/branschfakta> [Hämtad: 2014-03-10].

Skogsindustrierna (2014b). Skogsindustrins betydelse för Sveriges ekonomi. <http://skogssverige.se/branschen/branschfakta/ekonomi/skogsindustrins-betydelse-for-sveriges-ekonomi> [Hämtad: 2014-03-10].

Skogstyrelsen (2013). SkogsDebatt: Skogsriket Västerbotten – en drivkraft för utveckling i norra Sverige. <http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Press-och->

information/Pressmeddelanden/Debatt-Skogsriket-Vasterbotten--en-drivkraft-for-utveckling-i-norra-Sverige/ [Hämtad: 2014-04-14].

Toikkanen, C. (2003). *Rekryteringsstrategier för företag inom skogssektorn – en undersökning om hur skogsbrukande och trädförädlade företag bygger sitt arbetsgivarvarumärke*. Sveriges Lantbruksuniversitet, Skogsvetarprogrammet (Examensarbete 2003:27).

Trost, J. (2012). Enkätboken. 4:e upplagan. Studentlitteratur AB, Lund.

Ungdomsstyrelsen (2000). *Ungdomars vägval: en studie om utbildning och arbetslivets början*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

VHS (2013). Höst- och vårterminer. <http://www.vhs.se/sv/Statistik1/Host--och-varterminer/> [Hämtad: 2014-03-10].

VHS (2011). Sökande. <http://www.vhs.se/Statistik1/Host--och-varterminer/Tidigare-terminer/Sokande/> [Hämtad: 2014-03-10].

BILAGA 1

Egen bearbetning av VHS-statistik((2013) <http://www.vhs.se/sv/Statistik1/Host--och-varterminer/och>
(2011) <http://www.vhs.se/Statistik1/Host--och-varterminer/Tidigare-terminer/Sokande/>)

Antagningsstatistik Jägmästarprogrammet			
ÅR (HT)	Antal platser	Antal sökande i första hand	Antal sökande i första hand, per plats
2001*	80	111	1,4
2002*	80	137	1,7
2003*	80	150	1,9
2004	80	171	2,1
2005	80	172	2,2
2006	80	142	1,775
2007	80	122	1,525
2008	80	141	1,7625
2009	80	172	2,15
2010	80	166	2,075
2011	80	141	1,7625
2012	80	132	1,65
2013	80	132	1,65

* 2001-2003 hette programmet: skogsvetarprogrammet Umeå/skoglig magister/jägmästarprogrammet

Antagningsstatistik Skogsmästarprogrammet			
ÅR (HT)	Antal platser	Antal sökande i första hand	
2001*	45	67	1,50
2002*	45	62	1,70
2003*	45	80	1,90
2004	45	84	2,10
2005	45	84	2,20
2006	45	80	1,78
2007	45	80	1,78
2008	45	83	1,84
2009	45	102	2,27
2010	45	94	2,09
2011	45	135	3,00
2012	45	128	2,84
2013	45	125	2,78

* 2001-2003 hette programmet skogsingenjör

BILAGA 2

Enkätundersökning om gymnasieelevers intresse till skogliga jobb

Vi som gjort denna enkät heter Sandra och Viktor, vi studerar till jägmästare vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå. Vi ska med denna enkät undersöka intresset till skogliga jobb hos gymnasieelever. Vi är väldigt tacksamma över att du är med och bidrar till vårt arbete.

Notera att det även finns frågor på baksidan.

1. Jag är kille () Tjej ()

2. Vilket gymnasieprogram går du? _____

3. Har du erfarenhet av att ha arbetat med något som är kopplat till skog? (Kan vara rent skogligt jobb (plantering/röjning mm), eller t.ex. inom skogsindustrin (massabruk/sågverk)

JA ()

NEJ ()

Om du svarat JA på frågan, ange vad du jobbat med här:

4. Jag är uppväxt i Stad () Tätort () Landsbygd ()

5. Nämn tre saker som man kan jobba med, om man jobbar med skog på något sätt:

1. _____

2. _____

3. _____

() Jag kommer inte på ett enda jobb som har något med skog att göra (gå vidare till fråga 7a)

6. Hur kommer det sig att du visste detta?

Genom reklam i tv eller tidningar ()

Information från föräldrar eller andra anhöriga ()

Genom skolan ()
Information från internet ()
Information från kompisar ()
Annat: _____

7a. Vad tror du att du kommer att arbeta med om 10 år?

VET EJ ()

7b. Hur fick du reda på att detta arbete finns?

8. Hur troligt anser du att det är att du kommer att ha ett arbete som är kopplat till skog?

	Mycket troligt	Ganska troligt	Inte så troligt
()	()	()	()

9. Skulle du vilja veta mer om skogliga yrken eller skogliga utbildningar?

JA () NEJ ()

10. Om du svarat ja på fråga 9, hur skulle du då vilja få denna information?

Besök i skolan från företag som jobbar med skog ()
Föreläsningar från de som studerar någon skoglig utbildning ()
Göra studiebesök hos företag med skoglig anknytning ()
Information i form av broschyrer ()
Information via internet ()
Annat _____

11. Arbetar eller har någon av dina släktingar arbetat inom skogsbranschen?

JA () NEJ () VET EJ ()

Om du svarat JA på frågan, ange här med vad han/hon jobbar/har jobbat med:

12. Vilka egenskaper vill du att ditt framtida jobb ska innehålla?

	Mycket viktigt	Neutral	Inte alls viktigt
Bra lön	()	()	()
Bra arbetskamrater	()	()	()
Bra arbetstider	()	()	()
Ansvar	()	()	()
Lite ansvar	()	()	()
Bra arbetsmiljö	()	()	()
Få vara ute i arbetet	()	()	()
Arbeta med människor	()	()	()
Arbeta med maskiner	()	()	()
Säker arbetsmarknad efter utbildning	()	()	()
Möjlighet att variera arbetsuppgifter	()	()	()
Känna att jag får göra ett meningsfullt arbete	()	()	()
Självständigt arbete	()	()	()

Annat: _____.

13. Äger du eller någon i din familj skog?

JA ()

NEJ ()

14a. Ungefär hur ofta ägnar du dig åt någon av nedanstående aktiviteter på din fritid?

Med "Ofta" menar vi i storleksordningen 2 gånger i veckan eller oftare, med "Ibland" menar vi ungefär 1 gång i månaden och med "Sällan" menar vi några gånger per år.

	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig
Spelar dator/tv-spel	()	()	()	()
Motionerar/idrottar	()	()	()	()
Skapa musik	()	()	()	()
Lyssna på musik	()	()	()	()
Jakt	()	()	()	()
Fiske	()	()	()	()
Utevistelse i skogen	()	()	()	()
Utevistelse (annan plats än skog)	()	()	()	()
Lagar mat/bakar	()	()	()	()
Läser böcker/tidningar	()	()	()	()
Umgås med kompisar	()	()	()	()
Motorintresse	()	()	()	()
Annat	()	()	()	()
VAD? _____				

14 b. Se på fråga 14a, rangordna nedan de tre fritidsaktiviteterna som du tycker är viktigast för dig.

1. _____

2. _____

3. _____

BILAGA 3

Enkätundersökning

Jag är

- Kille
- Tjej

Ålder

Uppväxt

- Stad
- Tätort
- Landsbygd

Vilket gymnasieprogram studerade du?

Vilken utbildning studerar du nu?

- Skogsmästare
- Jägmästare

Vilket studieår är du inne på i ditt program?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Har du jobbat med något innan du började studera på högskola/universitet?

- JA
- NEJ

Om du svarat ja, ange vad du arbetat med

Hade du erfarenhet från skogsjobb innan du började din skogliga utbildning

- JA
 NEJ

Om du svarat ja, ange vad du arbetat med

Visste du redan under gymnasietiden att du ville studera en skoglig utbildning?

- JA
 NEJ

Hur kom det sig att du blev intresserad av utbildningen, Ange vilken av dessa som har haft störst betydelse

- Genom reklam i tidningar eller tv
 Information från föräldrar eller andra anhöriga
 Genom information från tidigare skola/skolor
 Information från internet
 Information från kompisar
 Information från SLU
 Other:

Arbetar eller har någon av dina släktingar arbetat inom skogsbranschen

- JA
 NEJ

Om du svarat ja, ange med vad han/hon arbetat med

Vad tror du att du kommer att jobba med inom 10 år?

Vilka egenskaper vill du att ditt framtida jobb ska innehålla?

- Bra lön
- Bra arbetskamrater
- Ansvar
- Lite ansvar
- Bra arbetsmiljö
- Få vara ute i arbetet
- Arbeta med människor
- Arbeta med maskiner
- Säker arbetsmarknad efter utbildning
- Möjlighet att variera arbetsuppgifter
- Känna att jag får göra ett meningsfullt arbete
- Självständigt arbete
- Other:

Äger du eller någon i din familj skog?

- JA
- NEJ

OBS! Besvara denna fråga utifrån hur dina fritidsvanor såg ut under gymnasietiden. Ungefär hur ofta ägnade du dig åt någon av nedanstående aktiviteter på din fritid?

1="Ofta", med ofta så menar vi i storleksordningen 2 gånger i veckan eller mer ofta, 2= "Ibland" med ibland menar vi ungefär 1 gång i månaden. 3= "Sällan" och med Sällan menar vi några gånger per år. 4=aldrig

Spelar dator/tv-spel

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Motionerar/idrottar

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Lyssna på musik

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Skapa musik

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Jakt

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Fiske

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Utevistelse i skogen

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Utevistelse (annan plats än skog)

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Lagar mat/bakar

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Läser böcker/tidningar

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Umgås med kompisar

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Motorintresse

1 2 3 4

Ofta Aldrig

Annat

Ange vad

1 2 3 4

Se föregående fråga, rangordna nedan de tre fritidsaktiviteterna som du tyckte var viktigast för dig.

Alltså, de fritidsaktiviteter som var viktigast under gymnasietiden

BILAGA 4

Hej!

Vi är två jägmästarstudenter (kurs 11/16) som håller på att genomföra vårt kandidatarbete.

Vi undersöker hur gymnasieelever ställer sig till att arbeta inom skogsbranschen. Vi behöver nu en referensgrupp av personer som redan valt en skoglig utbildning. Vi önskar därför att få skogsmästarstudenter och andra jägmästarstudenter att fylla i vår webbenkät, som tar ca 3min att besvara.

Klicka på länken för att medverka:

<https://docs.google.com/forms/d/1zFv03LXry9BepNRby987C2QDIDaBA6UANzJ25xKIK8k/viewform>

Tack för din medverkan!

Vänliga hälsningar

Viktor Nilsson & Sandra Abrahamsson